

**Έντυπο υλικό
στα Θρησκευτικά
Δ' Δημοτικού**

**Ανακαλύπτουμε εικόνες,
πρόσωπα και ιστορίες**

ΤΟΜΟΣ 1ος

Έντυπο προσωρινό υλικό στα Θρησκευτικά Δ' Δημοτικού Ανακαλύπτουμε εικόνες, πρόσωπα και ιστορίες

**Το έντυπο προσωρινό υλικό στα
Θρησκευτικά δημιουργήθηκε με την
ευθύνη της επιτροπής εμπειρογνω-
μόνων του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής
Πολιτικής στο πλαίσιο υλοποίησης
του Υποέργου «Εκπόνηση Προγραμ-
μάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ο-
δηγών για τον Εκπαιδευτικό «Εργα-
λεία Διδακτικών Προσεγγίσεων» της
Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου
αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών.
Το παρόν υλικό συνοδεύει το αντί-
στοιχο Πρόγραμμα Σπουδών και
τον Οδηγό Εκπαιδευτικού.**

**Στο έντυπο προσωρινό υλικό για τα
Θρησκευτικά Δ΄ Δημοτικού συνεργ-
γιάστηκαν με τα μέλη της Επιτροπής
Εμπειρογνωμόνων Δημοτικού οι:**

**Χρηστάκης Νικογλου,
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας
Εκπαίδευσης, πτυχιούχος & Msc
Θεολογίας**

**Δημήτρης Χαβάτζας,
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας
Εκπαίδευσης**

**Παρασκευή Μυλωνά,
MA, PhD στην Πρωτοβάθμια
Εκπαίδευση**

**Ιωάννα Βγόντζα,
Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας
Εκπαίδευσης**

Σχεδιασμός και μορφοποίηση φακέλου:

Ιωάννα Βγόντζα

Εικόνα εξωφύλλου:

**Χριστίνα Παπαθέου - Δουληγέρη,
από το βιβλίο του Βασίλη Αργυριάδη,
Η κρυψώνα του Θεού, εκδ. Εν Πλω.**

Η αξιολόγηση, η κρίση των προσαρμογών και η επιστημονική επιμέλεια του προσαρμοσμένου βιβλίου πραγματοποιείται από τη Μονάδα Ειδικής Αγωγής του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Η προσαρμογή του βιβλίου για μαθητές με μειωμένη όραση από το ΙΤΥΕ – ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ πραγματοποιείται με βάση τις προδιαγραφές που έχουν αναπτυχθεί από ειδικούς εμπειρογνώμονες για το ΙΕΠ.

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ
ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**

ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Φάκελος Μαθήματος

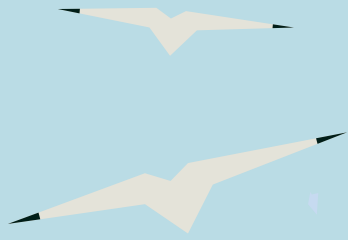
Έντυπο υλικό
στα Θρησκευτικά Δ' Δημοτικού

Ανακαλύπτουμε εικόνες, πρόσωπα
και ιστορίες

ΤΟΜΟΣ 1ος

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»
ΑΘΗΝΑ

Αγαπητοί μαθητές και μαθήτριες

Ολοκληρώνουμε, φέτος, το ταξίδι μας στον Α΄ κύκλο (Γ΄ και Δ΄ τάξη) των Θρησκευτικών του Δημοτικού. Βασικός σκοπός του Α΄ κύκλου είναι να έχουμε μια πρώτη γνωριμία με τον κόσμο της θρησκείας, κυρίως του Χριστιανισμού και της Ορθοδοξίας, και να εξοικειωθούμε με το παγκόσμιο θρησκευτικό φαινόμενο. Στη Γ΄ τάξη γνωρίσαμε σύμβολα, εικόνες, γιορτές, τελετουργίες και έθιμα της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης (καθώς και ορισμένων άλλων παραδόσεων), πλησιάσαμε ιερά πρόσωπα και ακούσαμε βιβλικές αφηγήσεις και θρησκευτικές ιστορίες.

Στη φετινή τάξη συνεχίζουμε το ταξίδι μας κυρίως στον χριστιανισμό αλλά και σε άλλες θρησκείες του κόσμου. Θα γνωρίσουμε νέες βιβλικές αφηγήσεις και θρησκευτικές ιστορίες, τις οποίες θα προσπαθήσουμε να συνδέσουμε με τις προσωπικές εμπειρίες και τα βιώματά μας. Θα ακούσουμε για τη ζωή βιβλικών προσώπων και χριστιανών αγίων, καθώς και δασκάλων και ιερών προσώπων από άλλες θρησκευτικές παραδόσεις. Θα εξοικειωθούμε με τις γιορτές, με τα Μυστήρια, με τις εικόνες, με τις τελετουργίες και με τα έθιμα και την τέχνη της Ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης και θα προσπαθήσουμε να αντιληφθούμε τον ρόλο τους στη ζωή των ανθρώπων και των κοινοτήτων. Θα ανακαλύ-

ψουμε ακόμη την ξεχωριστή θέση που έχει η Αγία Γραφή στη ζωή των χριστιανών και θα αναγνωρίσουμε τα ιερά κείμενα και τα μνημεία που υπάρχουν και σε ορισμένες άλλες θρησκείες.

Το ταξίδι θα μας βοηθήσει να αναπτύξουμε τη διάθεσή μας για έρευνα γύρω από ζητήματα της πίστης και της θρησκείας, να καλλιεργήσουμε ικανότητες για παρατήρηση, επικοινωνία και διάλογο γύρω από τα θρησκευτικά ζητήματα και, τέλος, να εκφραστούμε με δημιουργικό τρόπο, αξιοποιώντας την παράδοσή μας. Έτσι, λοιπόν, με τα εφόδια αυτά, θα σταθούμε με σεβασμό μπροστά στον συνάνθρωπό μας, στον αδελφό μας, που πιστεύει σε άλλη θρησκεία και προέρχεται από άλλο πολιτισμό.

Για το ταξίδι μας αυτό, θα έχουμε εφόδιο το υλικό που βρίσκεται τώρα στα χέρια μας. Είναι μια πλούσια συλλογή κειμένων, εικόνων και άλλων μέσων, που αναφέρονται κυρίως στην ορθόδοξη χριστιανική παράδοση, καθώς και σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις. Οι δικές σας ιδέες μπορούν να το κάνουν πιο πλούσιο και πιο εύχρηστο. Το υλικό αυτό έχει σαν σκοπό να το χρησιμοποιήσουμε στις δραστηριότητές μας στην τάξη, με διάφορους τρόπους. Ο δάσκαλος ή η δασκάλα θα οδηγήσει το ταξίδι σας και τη συμμετοχή σας στις διαδικασίες αυτές του μαθήματος.

Καλό μας ταξίδι στον υπέροχο κόσμο που ανοίγεται μπροστά μας.

Η συγγραφική ομάδα του υλικού

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1:

Όταν οι άνθρωποι προσεύχονται

Με λίγα λόγια

Ποιος είναι για τον καθένα μας ο ρόλος της προσευχής στη ζωή μας; Στην ενότητα αυτή θα δούμε πόση

σημασία είχε η προσευχή για κάποια πρόσωπα που ξέρουμε από τη Βίβλο και για τον ίδιο τον Χριστό. Θα δούμε ακόμη πώς προσεύχονται οι πιστοί στις διάφορες θρησκείες, ώστε να διαπιστώσουμε ότι τελικά η προσευχή είναι η επικοινωνία του πιστού με τον Θεό.

1. Η προσευχή στο σχολείο

Πέρασε πια το όμορφο καλοκαίρι και οι διακοπές. Το σχολείο βουίζει και πάλι από τις χαρούμενες φωνές των παιδιών. Όλοι ξαναβρίσκουν τους αγαπημένους τους φίλους. Τα πρόσωπά τους λάμπουν από χαρά για την καινούρια σχολική χρονιά.

Στην αυλή του σχολείου, βρίσκεται ένα τραπέζι μ' ένα ωραίο τραπεζομάντηλο. Πάνω του είναι τοποθετημένα με τάξη ένα γυάλινο δοχείο με νερό, ένα κλωνάρι βασιλικός που μοσχομυρίζει, ένα κερί κι ένα θυμιατό*.

Κτυπά το κουδούνι και τα παιδιά κάνουν γραμμές κοντά στο τραπέζι. Είναι η ώρα του Αγιασμού. Ο ιερέας

*** Θυμιατό: Το σκεύος μέσα στο οποίο καίγεται το λιβάνι, λέγεται και λιβανιστήρι.**

φορά το πετραχήλι* του. Με ευλάβεια, τοποθετεί ένα Σταυρό δίπλα στο δοχείο με το νερό. Αφού ανοίξει το Ευχολόγιο, αρχίζει να διαβάζει ευχές και να ψάλλει μαζί με τον ψάλτη ωραίους ύμνους. Ο ιερέας παρακαλεί τον Θεό να δίνει υγεία, δύναμη και καθαρό μυαλό στα παιδιά και στους δασκάλους. Ύστερα παίρνει στα χέρια του τον Σταυρό και το κλωνάρι του βασιλικού, τα βυθίζει τρεις φορές στο νερό για να αγιαστεί, και ψάλλει:

«Σώσον Κύριε τόν λαόν σου...»

Όλοι στο τέλος φιλούν τον Σταυρό και ο παπάς τούς ραντίζει με το βασιλικό και τους εύχεται: «Καλή χρονιά!».

* πετραχήλι: Μακρύ χρυσοκέντητο ύφασμα που φορά ο ιερέας από το λαιμό (τράχηλο), όταν τελεί Ακολουθίες ή Μυστήρια.

Δραστηριότητες

- 1. Γράψτε σε ένα φύλλο χαρτί με την ομάδα σας, όσες λέξεις σας φέρνει στο μυαλό η λέξη «προσευχή». Να συγκρίνετε με τις άλλες ομάδες.**
- 2. Ποια αντικείμενα που χρησιμοποιούνται στον Αγιασμό βλέπετε στη φωτογραφία; (σελ. 12)**

Η προσευχή

Όπως ακριβώς όταν φανούν οι ακτίνες του ηλίου, φεύγουν όλα τα θηρία και κρύβονται στις φωλιές τους, έτσι και όταν η προσευχή βγει σαν ακτίνα από το στόμα και τη γλώσσα μας, φωτίζεται ο νους, και όλα τα άλογα και άγρια πάθη φεύγουν

δραπετεύοντας και κρύβονται στις
φωλιές τους, μόνο όμως όταν προ-
σευχόμαστε σωστά, με ψυχή άγρυ-
πνη και νου προσεκτικό.

Ιω. Χρυσόστομος

Ετούτ' είν' ύστερη νυχτιά
όλα τ' αστέρια βγάνει
ολονυχτίς ανέβαινε η δέηση,
τό λιβάνι...

Διονύσιος Σολωμός, Ελεύθεροι
Πολιορκημένοι (Σχεδ. Β', 910)

2. Σε όλο τον κόσμο οι άνθρωποι προσεύχονται

Πότε, πού, πώς και γιατί προσεύχονται οι άνθρωποι;

Άγιος Σεραφείμ του Σάροφ

Μουσουλμάνοι σε προσευχή

Εβραίοι σε προσευχή στο τείχος των Δακρύων

Με την προσευχή οι άνθρωποι προσπαθούν να επικοινωνούν με τον Θεό που πιστεύουν. Υπάρχουν συγκεκριμένοι τόποι και χρόνοι προσευχής. Ωστόσο, καθώς ο Θεός είναι «πανταχού παρών», μπορούν να προσεύχονται όποτε και όπου το θελήσουν. Όταν προσεύχονται οι άνθρωποι μπορούν να εκφράζουν χαρά, φόβο, λύπη, να ευχαριστούν τον Θεό, να ζητούν συγχώρηση ή να τον παρακαλούν για κάτι.

3. Η προσευχή στη Βίβλο

Ο βασιλιάς Σολομών

Όταν πέθανε ο Δαβίδ, έγινε βασιλιάς ο γιος του ο Σολομών. Ο Θεός τού παρουσιάστηκε σε όνειρο και του είπε: «Ζήτησέ μου τι θέλεις να σου δώσω και θα το κάνω».

Ο Σολομών είπε: «Κύριε, εσύ έδειξες μεγάλη αγάπη στον πατέρα μου, γιατί έζησε με πιστότητα, δικαιοσύνη και ειλικρίνεια απέναντί σου. Και τώρα, Κύριε Θεέ μου, εσύ έκανες βασιλιά εμένα. Εγώ όμως είμαι πολύ νέος και δεν ξέρω να κυβερνώ. Δώσε μου λοιπόν, Κύριε, τη σοφία που χρειάζομαι για να διοικώ τον λαό σου και να διακρίνω τι είναι καλό και τι κακό γι' αυτούς».

Ο Θεός ευχαριστήθηκε με το αίτημα του βασιλιά Σολομώντα και του είπε: «Θα μπορούσες να είχες ζητήσει πλούτη ή μακροβιότητα. Αλλά δεν το έκανες. Γι' αυτό εγώ, όπως μου ζήτησες, θα σου δώσω σοφία και γνώση, όση κανένας δεν είχε πριν από σένα ούτε μετά από σένα θα έχει. Και επιπλέον σου δίνω όσα δεν ζήτησες: πλούτο και δόξα».

Παντού έγινε γνωστό πόσο σοφός και έξυπνος ήταν ο βασιλιάς Σολομών. Άνθρωποι από μακρινές χώρες έρχονταν κοντά του, γιατί ήθελαν να ακούσουν τι λέει ο βασιλιάς.

Δραστηριότητα

- 1. Τι ζήτησε ο Σολομών από τον Θεό; Σκεφτείτε τι θα ζητούσατε εσείς στη θέση του.**

Ο βασιλιάς Σολομώντας προσεύχεται μέσα στον ναό

Ο Ναός του Σολομώντα στα Ιεροσόλυμα

Εκείνο τον καιρό, στην πρωτεύουσα Ιερουσαλήμ δεν υπήρχε ναός, όπου ο λαός του Ισραήλ θα μπορούσε να προσεύχεται στον Θεό. Ο Σολομών αποφάσισε να χτίσει τον ναό. Και τώρα, ο Σολομών και ο λαός μπορούσαν να λατρεύουν τον Θεό στον καινούριο, ωραίο ναό.

Ο λαός συγκεντρώθηκε μπροστά στον καινούριο ναό. Ο Σολομών στάθηκε μπροστά στο θυσιαστήριο και προσευχήθηκε:

«Κύριε, Θεέ του Ισραήλ, δεν υπάρχει Θεός όμοιος μ' εσένα στον ουρανό πάνω κι εδώ κάτω στη γη. Ακόμα και ο μεγάλος, απέραντος ουρανός να σε χωρέσει δεν μπορεί. Κι αυτός ο ναός που έχτισα είναι μικρός για σένα. Γι' αυτό θέλω να σε παρακαλέσω: ας είναι ανοιχτά τα μάτια σου πάνω σ' ετούτο τον ναό

μέρα και νύχτα. Εσύ μας υποσχέθηκες: “Εκεί θα μείνω μαζί σας”. Άκουσέ μας, λοιπόν, όταν σου απευθύνουμε τις προσευχές μας μέσα σ’ αυτόν τον ναό. Άκουσε τις παρακλήσεις μας και συγχώρεσέ μας όταν κάνουμε κάτι κακό. Βοήθησέ μας όταν βρισκόμαστε σε κίνδυνο».

Μετά από την προσευχή αυτή, ο Σολομών ευλόγησε τον λαό. Κατόπιν όλοι μαζί γιόρτασαν μια μεγάλη γιορτή του Ισραήλ, τη γιορτή της Σκηνοπηγίας.

Α' Βασιλειών 8, 22-23, 27-29, 52

Ο Δανιήλ και οι φίλοι του στα παλάτια της Βαβυλώνας

Ο βασιλιάς της Βαβυλώνας Ναβουχοδονόσορ, ήρθε στην Ιερουσαλήμ με τον στρατό του και κατέλαβε την πόλη. Διέταξε να διαλέξουν από τους Ισραηλίτες όσους νέους ήταν από αρχοντικές οικογένειες και διέθεταν γνώση και αντίληψη. Ο σκοπός του ήταν να τους προσλάβει στην υπηρεσία του, αφού τους δίδασκαν να διαβάζουν και να γράφουν στη γλώσσα των Βαβυλωνίων. Για τρία χρόνια δίδαξαν στους νέους όλα όσα έπρεπε να ξέρουν, προκειμένου να υπηρετήσουν τον βασιλιά.

Ένας από τους νέους ονομαζόταν Δανιήλ. Αυτός και οι τρεις φίλοι του, ο Ανανίας, ο Μισαήλ και ο Αζαρίας, επιλέχτηκαν για την υπηρεσία

του Ναβουχοδονόσορα. Ο βασιλιάς γρήγορα κατάλαβε ότι και οι τέσσερις ήταν πιο έξυπνοι από τους άλλους. Στις ερωτήσεις του αυτοί απαντούσαν με σοφία και σύνεση.

Δανιήλ 1

Προσευχή στο καμίνι της φωτιάς

Κάποια μέρα ο βασιλιάς Ναβουχοδονόσορ κατασκεύασε ένα μεγάλο χρυσό άγαλμα και έδωσε τη διαταγή: «Όλοι οι άνθρωποι του βασιλείου μου θα πρέπει να πέφτουν και να προσκυνούν το χρυσό άγαλμα. Όποιος δεν πέσει να το προσκυνήσει, θα ριχτεί αμέσως σε καμίνι με φωτιά».

Όλος ο λαός προσκυνούσε το χρυσό άγαλμα, αλλά ο Ανανίας, ο Μισαήλ και ο Αζαρίας προσκυνούσαν μόνο τον Θεό του Ισραήλ.

Όταν το άκουσε αυτό ο βασιλιάς, διέταξε να τους φέρουν μπροστά του, στο παλάτι, και τους είπε: «Πώς τολμάτε να μην υπακούτε στις διαταγές μου; Μήπως νομίζετε πως ο Θεός σας μπορεί να σας γλιτώσει, αν σας ρίξω στο καμίνι;»

Οι τρεις νέοι όμως απάντησαν: «Αν ο Θεός θέλει, μπορεί να μας γλιτώσει από σένα και το καμίνι. Αλλά κι αν αυτό δε γίνει, πρέπει να ξέρεις, ότι εμείς το χρυσό άγαλμα που έστησες δεν το προσκυνάμε».

Τότε ο Ναβουχοδονόσορ θύμωσε πολύ. Διέταξε να ρίξουν τους τρεις νέους μπροστά στα μάτια του στο καμίνι της φωτιάς. Ο Θεός όμως έστειλε έναν άγγελο ο οποίος προστάτεψε τους τρεις φίλους από τη φωτιά. Η φωτιά ούτε που τους άγγιζε.

Τότε οι τρεις νέοι μ' ἓνα στόμα ἀρχισαν να προσεύχονται:

28 / 15-16

**«Δοξασμένος είσαι Κύριε, Θεέ των
προγόνων μας!**

**Αξίζει να σε υμνούν και να σε
δοξολογούν για πάντα...**

**Σε υμνούμε και σε δοξάζουμε για
πάντα.**

**Δοξάστε τον Κύριο όλα εσείς τα
δημιουργήματά του ...**

**Δοξάστε τον Κύριο όλες οι
δυνάμεις ...**

**Δοξάστε τον Κύριο αστέρια του
ουρανού ...Δοξάστε τον Κύριο όλοι
οι άνεμοι ...**

**Δοξάστε τον Κύριο εσείς φωτιά και
καύσωνας ...**

**Δοξάστε τον Κύριο εσείς οι νύχτες
και οι μέρες ...**

**Δοξάστε τον Κύριο εσείς το φως και
το σκοτάδι ...**

**Δοξάστε τον Κύριο αστραπές και
σύνεφεα ...**

Δοξάστε τον Κύριο όρη και βουνά ...

**Δοξάστε τον Κύριο θάλασσες και
ποταμοί**

**Δοξάστε τον Κύριο όλα τα πουλιά
στον ουρανό**

**Δοξάστε τον Κύριο όλα τα θηρία και
τα κτήνη ...**

**Δοξάστε τον Κύριο εσείς οι
άνθρωποι ...**

Δοξάστε τον Κύριο ...

**Γιατί αυτός μας έσωσε από τον
θάνατο,**

**και μας γλίτωσε μέσα από τη λάβα
του φλογερού καμινιού...**

Ευχαριστήστε τον Κύριο,

γιατί είναι αγαθός,

κι αιώνια διαρκεί η αγάπη του...».

Τότε ταραχτήκε ο βασιλιάς και φώναξε: «Τρεις δεν ρίξαμε στη φωτιά; Πώς εγώ βλέπω τέσσερις άντρες να περπατούν στο κέντρο του καμινιού χωρίς να καίγονται;». Τότε διέταξε ο βασιλιάς να βγάλουν από το καμίνι τους τρεις νέους που δεν είχαν πάθει τίποτα.

Δανιήλ 3, 51-90

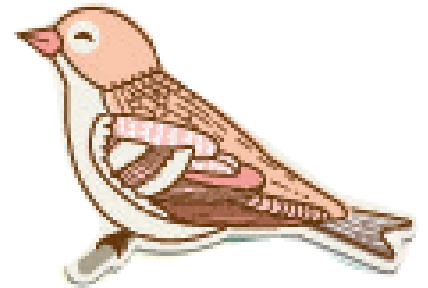
Δραστηριότητες

1. Να ζωγραφίσετε κάτι από την προσευχή των τριών νέων.
2. Ο Χρόνης Αηδονίδης έχει ασχοληθεί με την παραδοσιακή και τη βυζαντινή μουσική. Ακούστε τον να ψάλλει τον ύμνο: «Κατευθυνθήτω η προσευχή μου».

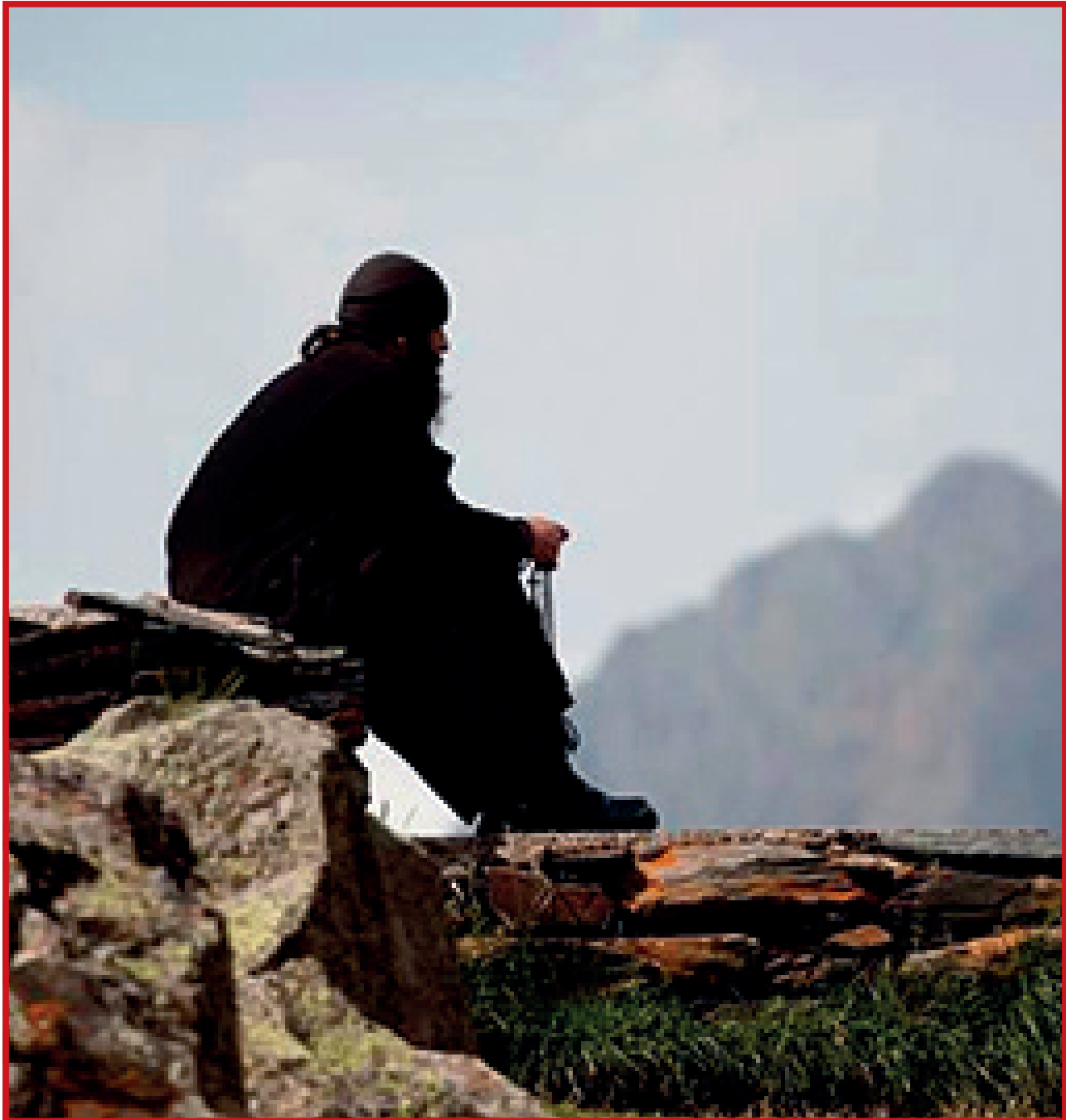

Ένας ποιητής ψάλλει και προσεύχεται

Κύριε σου φώναξα·
τρέξε κοντά μου!
Άκουσε τη φωνή μου
Δοξάστε τον Κύριο εσείς
βροχή και δροσιά ...
όταν σε καλώ!
Ας είναι η προσευχή μου
μπρος σου
σαν το θυμίαμα,
και τα υψωμένα χέρια μου
σαν τη θυσία την εσπερινή.
Βάλε μου, Κύριε, φρουρά
στο στόμα μου,
φράχτη στη θύρα
των χειλιών μου.
Την καρδιά μου συγκράτησέ την
από την κλίση της στο κακό ...

Ψαλμός 140

**Αινείτε τον Θεό
μέσα στον άγιο του ναό!
Αινείτε τον
μες στο στερέωμα που λάμπει
η δύναμή του!**

**Αυτόν αινείτε
για τις μεγαλοσύνες του ...
Αυτόν αινείτε
με της σάλπιγγας τους ήχους,
αινείτε τον
με λαούτο και κιθάρα!
Αυτόν αινείτε με το τύμπανο
και με τον κυκλικό χορό,
αινείτε τον
με έγχορδα και με φλογέρα!
Αυτόν αινείτε
με ... κύμβαλα που αλαλάζουν.
Κάθε τι που ανασαίνει
ας αινεί τον Κύριο!**

Ψαλμός 150

Δραστηριότητα

- 1. Ο ψαλμός 140 ψάλλεται στην απογευματινή ακολουθία της εκκλησίας, τον Εσπερινό. Βρείτε και ακούστε το τραγούδι: «Από τα βάθη της καρδιάς» που έχει στηριχτεί σ' αυτόν τον ψαλμό. Ακούστε και τον ψαλμό 102, όπως τον ψάλλουν μοναχοί από το μοναστήρι της Σιμωνόπετρας στο Άγιο Όρος.**

Η αληθινή προσευχή

(Είπε ο Ιησούς:) «Όταν προσεύχεστε, να μην είστε σαν τους υποκριτές, που τους αρέσει να στέκονται και να προσεύχονται στις πλατείες, για να κάνουν καλή εντύπωση στους ανθρώπους. Εσείς

όταν θέλετε να προσευχηθείτε, να πηγαίνετε στο πιο απόμερο δωμάτιο του σπιτιού σας, να κλείνετε την πόρτα και να προσεύχεστε στον ουράνιο Πατέρα σας. Αυτός βλέπει ακόμα και τις κρυφές πράξεις.

Ο Θεός είναι ο ουράνιος Πατέρας σας. Αυτός ξέρει από τι έχετε ανάγκη, προτού ακόμη να του το ζητήσετε. Γι' αυτό όταν προσεύχεστε, δεν χρειάζεστε να φλυαρείτε».

Ματθαίος 6, 5-8

«Ζητάτε και θα σας δοθεί»

(Είπε ο Ιησούς:) «Ζητάτε και θα σας δοθεί, ψάχνετε και θα βρείτε, χτυπάτε την πόρτα και θα σας ανοιχτεί. Γιατί όποιος ζητάει λαβαίνει κι όποιος ψάχνει βρίσκει κι όποιος

**χτυπά του ανοίγεται ... ο ουράνιος
Πατέρας σας θα δώσει αγαθά σ'
όσους του τα ζητούν».**

Ματθαίος 7, 7-11

Δυο άνθρωποι προσεύχονται:

η παραβολή του τελώνη και του φαρισαίου

(Είπε ο Ιησούς:) «Δυο άνθρωποι ξεκίνησαν ένα πρωινό ν' ανέβουν στον ναό για να προσευχηθούν. Ένας Φαρισαίος και ένας τελώνης. Όταν έφτασε στον ναό ο Φαρισαίος στάθηκε επιδεικτικά και είπε: “Σ’ ευχαριστώ, Θεέ μου, που δεν είμαι κι εγώ σαν τους άλλους ανθρώπους, που είναι διεφθαρμένοι και αμαρτωλοί. Εγώ είμαι ένας δίκαιος άνθρωπος, κάνω καλό στους ανθρώπους και προσεύχομαι πολλές φορές την ημέρα”.

Ο τελώνης, αντίθετα, στεκόταν πολύ πίσω και δεν τολμούσε ούτε τα μάτια του να σηκώσει στον ουρανό. Χτυπούσε το στήθος του και

έλεγε: “Θεέ μου, συγχώρεσέ με τον αμαρτωλό”.

(Είπε ο Ιησούς:) Σας βεβαιώνω πως αυτός που έφυγε για το σπίτι του συμφιλιωμένος με τον Θεό ήταν ο τελώνης, ενώ ο άλλος όχι. Γιατί όποιος υψώνει τον εαυτό του θα ταπεινωθεί, κι όποιος τον ταπεινώνει θα υψωθεί».

Λουκάς 18, 9-14

Δραστηριότητα

1. Στην παραβολή του Φαρισαίου και του Τελώνη, υπάρχουν διαφορετικές μορφές θρησκευτικής συμπεριφοράς. Να επισημάνετε τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία από τις συμπεριφορές αυτές. Μπορείτε να εντοπίσετε παρόμοιες στάσεις σημερινών χριστιανών;

Ο Ιησούς προσευχόμενος

Το πρωί, πολύ πριν ακόμα φέξει, ο Ιησούς βγήκε έξω και πήγε σ' ένα ερημικό μέρος, κι εκεί προσευχόταν.

Μάρκος 1, 35

Η φήμη του απλωνόταν όλο και περισσότερο και πολλοί άνθρωποι πήγαιναν κοντά του να τον ακούσουν και να τους θεραπεύσει απ' τις αρρώστιες τους. Εκείνος όμως αποσυρόταν σε ερημικά μέρη και προσευχόταν.

Λουκάς 5, 16

Εκείνες τις μέρες ανέβηκε ο Ιησούς στο βουνό για να προσευχηθεί.

Λουκάς 6, 12

«Έτσι να προσεύχεστε»:

Η Κυριακή προσευχή

(Είπε ο Ιησούς:) «Εσείς, λοιπόν, έτσι να προσεύχεστε: Πατέρα μας, που βρίσκεσαι στους ουρανούς, κάνε να σε δοξάσουν όλοι ως Θεό, να έρθει η βασιλεία σου· να γίνεται το θέλημά σου και από τους ανθρώπους, όπως γίνεται από τους αγγέλους στον ουρανό.

Δώσε μας σήμερα την απαραίτητη τροφή για τη ζωή μας.

Και ξέγραψε τα λάθη μας

όπως κι εμείς ξεγράφουμε

ό,τι κακό μας έκαναν οι άλλοι.

Και μην αφήσεις να βρεθούμε σε

δύσκολες στιγμές, αλλά γλίτωσέ μας από τις παγίδες του πονηρού».

Ματθ. 6, 9-13

天においでになるわた
したちの父よ、み名が聖と
されますように。みくにが
来ますように。みむねが天
におこなわれるように地に
もおこなわれますように。
わたしたちの日々のかてを
さようもおなえください。
わたしたちが負いめきもつ
人をゆるすように、わたし
たちの負いめきをおゆるしく
ださい。わたしたちをここ
ろみにあわせず、悪からお
救いください。

アメン。

**Göklerdeki Babamız, adın kutsal
kılınsın.**

Egemenliğin gelsin.

**Gökte olduğu gibi, yeryüzünde de
senin**

**istediğin olsun. Bugün bize
gündelik ekmeğimizi ver.**

**Bize karşı suç işleyenleri
bağışladığımız gibi,**

sen de bizim suçlarımızı bağışla.

**Ayartılmamıza izin verme. Kötü
olandan bizi**

kurtar. Amin

**Our Father, Who art in heaven
Hallowed be Thy Name;
Thy kingdom come,
Thy will be done,
on earth as it is in heaven.
Give us this day our daily bread,
and forgive us our trespasses,
as we forgive those who trespass
against us;
and lead us not into temptation,
but deliver us from evil. Amen.**

Η μετάφραση του «Πάτερ ημών»
στα νέα ελληνικά (σελ. 42), ιαπωνικά
(σελ. 43), τούρκικα (σελ. 44) και αγ-
γλικά (σελ. 45).

4. Από τη χριστιανική παράδοση

Προσευχή του Αγίου Φραγκίσκου της Ασίζης

**Κύριε, κάνε με ένα όργανο της
ειρήνης Σου.**

**Όπου υπάρχει μίσος, ας σπείρω
Αγάπη,**

όπου υπάρχει αδικία, Συγχώρεση,

Όπου υπάρχει απελπισία, Ελπίδα,

Όπου υπάρχει αμφιβολία, Πίστη,

Όπου υπάρχει σκοτάδι, Φως και

Όπου υπάρχει λύπη, Χαρά.

Ω Θεϊκέ Δάσκαλε,

**Ευλόγησέ με έτσι ώστε να μην
επιζητώ,**

**Να με παρηγορούν, αλλά να
παρηγορώ,**

**Να με καταλαβαίνουν, αλλά να
καταλαβαίνω,**

**Να με αγαπούν, αλλά να αγαπώ,
Γιατί δίνοντας, λαμβάνουμε,
συγχωρώντας, συγχωρούμαστε,
και πεθαίνοντας, γεννιόμαστε στην
αιώνια ζωή.**

Δραστηριότητα

1. Ο Φραγκίσκος της Ασίζης είναι άγιος της Καθολικής Εκκλησίας, που έζησε τον 12ο-13ο αιώνα. Εντοπίστε τις λέξεις με τις οποίες φανερώνει ο άγιος στην προσευχή τα αγαθά που θέλει να «σπείρει» στους ανθρώπους. Στη συνέχεια, βρείτε πού θέλει να σπείρει καθένα από αυτά. Πώς σας φαίνεται η προσευχή του;

5. Από την ελληνική ποίηση

Οι προσευχές των ναυτικών

Οι Γιαπωνέζοι ναυτικοί, προτού να
κοιμηθούν,
βρίσκουν στην πλώρη μια γωνιά
που δεν πηγαίνουν άλλοι
κι ώρα πολλή προσεύχονται
βουβοί, γονατιστοί
μπρος σ' ένα Βούδα κίτρινο που
σκύβει το κεφάλι.

Κάτι μακριά ως τα πόδια τους
φορώντας νυχτικά,
μασώντας οι ωχροκίτρινοι μικροί
Κινέζοι ρύζι,
προφέρουνε με την ψιλή φωνή τους
προσευχές
κοιτάζοντας μια χάλκινη παγόδα
που καπνίζει.

**Οι Κούληδες με την βαριά βλακώδη
τους μορφή
βαστάν σκυφτοί τα γόνατα
κοιτώντας πάντα κάτω,
κι οι Αράπηδες σιγοκουνάν το
σώμα ρυθμικά,
κατάρες μουρμουρίζοντας ενάντια
του θανάτου.**

**Οι Ευρωπαίοι τα χέρια τους
κρατώντας ανοιχτά,
εκστατικά προσεύχονται γιομάτοι
από ικεσία
και ψάλλουνε καθολικές ωδές
μουρμουριστά,
που εμάθαν όταν πήγαιναν μικροί
στην εκκλησία.**

**Και οι Έλληνες, με τη μορφή τη
βασανιστική,
από συνήθεια κάνουνε, πριν
πέσουν, το σταυρό τους
κι αρχίζοντας με σιγανή φωνή
«Πάτερ ημών...»
το μακρουλό σταυρώνουνε λερό
προσκέφαλό τους.**

Νίκος Καββαδίας

Θέλουν τα μάτια να σε δουν (απόσπασμα)

**... Θέλουν τα μάτια
να σε δουν,
Να σε χορτάσουν
Θεέ μου, θέλουν.
Δίχως καθρέφτισμα
και συγνεφιά.**

**Θέλουν τα μάτια
να σε δουν,
τα χέρια μου
να σε κρατήσουν.**

Κατάματα, κατάσαρκα

Γιώργος Θέμελης

Δραστηριότητα

- 1. Να βρείτε και να ακούσετε το τραγούδι: Οι προσευχές των ναυτικών.**

6. Προσευχές άλλων θρησκευτικών παραδόσεων

A) Ιουδαϊσμός

Σεμά Ισραέλ («Άκουσε Ισραήλ», Δευτ 6, 4)

Το βιβλικό εδάφιο που αποτελεί το κεντρικό τμήμα των πρωινών και των βραδινών προσευχών είναι η Σεμά Ισραέλ, δηλαδή «Άκου, Ισραήλ». Βρίσκεται στο Δευτερονόμιο: «Άκου, λαέ του Ισραήλ: ο Κύριος είναι ο

Θεός μας – μόνο ο Κύριος» (Δευτ. 6, 4). Το απόσπασμα αυτό θεωρείται από τους εβραίους ως ομολογία της πίστης τους. Σήμερα, η απαγγελία του Σεμά στη Συναγωγή αποτελείται από τρία τμήματα. Επίσης, εκτός από τη Σεμά, υπάρχει και άλλος τύπος προσευχής, μια σειρά από δεκαοχτώ (18) ευλογίες που λέγονται κάθε μέρα πρωί, απόγευμα και βράδυ. Είναι η λεγόμενη μόνιμη προσευχή.

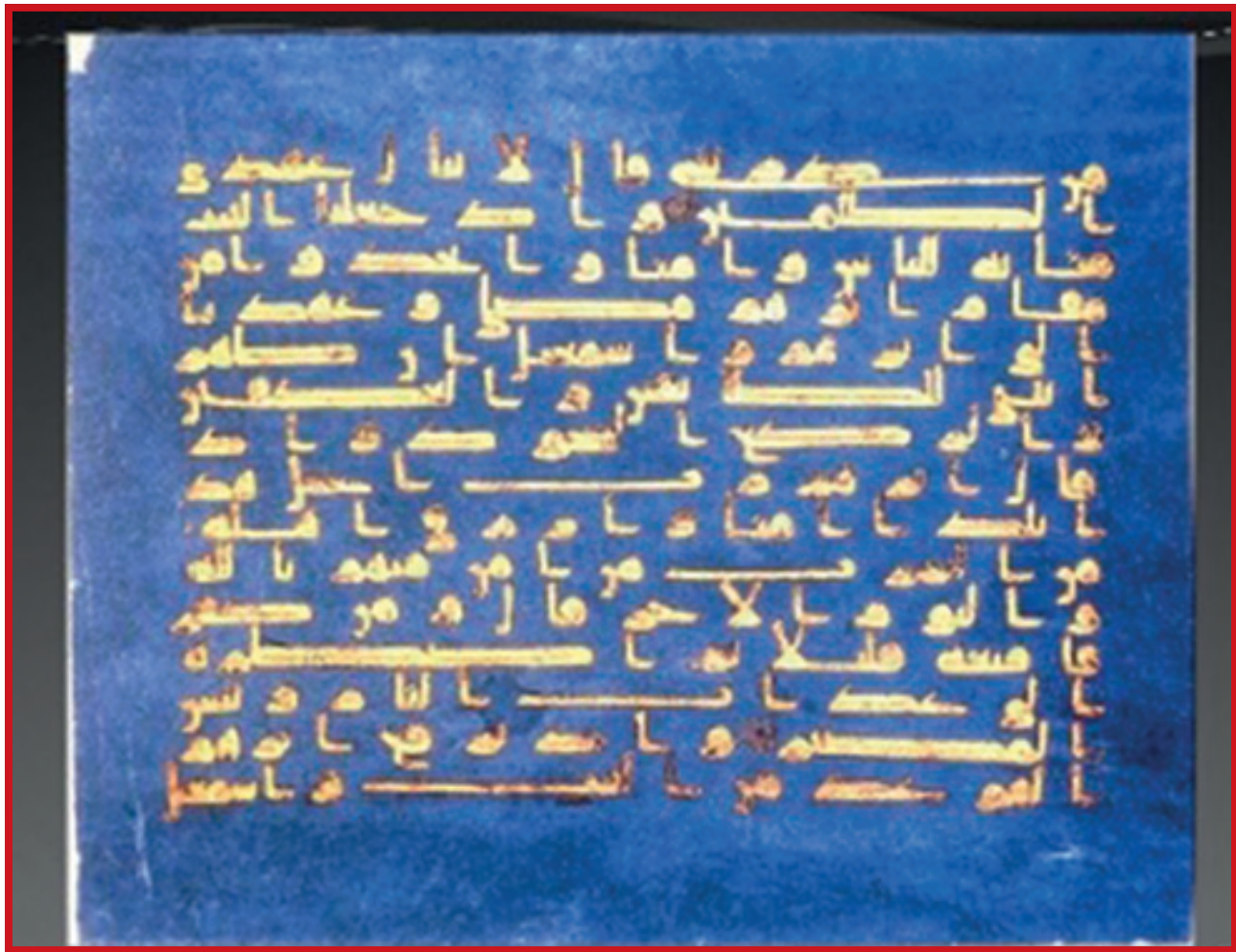
B) Ισλάμ:

**«Στο όνομα του ελεήμονος και φι-
λεύσπλαχνου Αλλάχ»**

(Εναρκτήριο Σούρα Κορανίου)

Είναι η τυπικότερη προσευχή του Ισλάμ, πάνω στην οποία βασίζεται η πνευματική ζωή των μουσουλμάνων. Αλ-Φάτιχα σημαίνει έναρξη, προοίμιο. Αρχίζει έτσι: «Εις το όνομα του Αλλάχ του παντελεήμονα, του πολυεύσπλαχνου. Η δόξα ανήκει στον Αλλάχ, τον Κύριο όλων των κόσμων...»

Επίσης, άλλος τύπος προσευχής είναι μερικές σύντομες αναφωνήσεις, όπως «ο Αλλάχ είναι μέγας» ή «Μέγας ο Αλλάχ». Και οι δύο τύποι προσευχής επαναλαμβάνονται πολλές φορές την ημέρα.

Σελίδα από χειρόγραφο του Κορανίου
με 15 στίχους κειμένου

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2:

Παναγία, η Μητέρα του Χριστού

Παναγία η Παραμυθία*, π. Σταμάτης
Σκλήρης

* (παραμυθία = παρηγοριά)

Με λίγα λόγια

Η Παναγία είναι η γέφυρα που συνδέει τους ανθρώπους με το παιδί της, τον Χριστό. Είναι η μητέρα όλων των παιδιών του κόσμου: προστατεύει, φροντίζει, συμπάσχει αλλά και παρηγορεί.

1. Το πρόσωπο της μητέρας

Μάνα

Μάνα! Δεν βρίσκεται λέξη καμία
να' χει στον ήχο της τόση αρμονία,
σαν ποιός να σ' άκουσε με στήθος
κρύο,
όνομα θείο;

Παιδί από σπάργανα ζωσμένο ακόμα,
με χάρη ανοίγοντας γλυκά το στόμα,

γυρνάει στον άγγελο που
τ' αγκαλιάζει
και Μάνα! κράζει.

Στον κόσμο τρέχοντας ο νέος
διαβάτης
πέφτει στ' αγνώριστα βρόχια
τσ' απάτης,
και αναστενάζοντας, Μάνα μου!
λέει,
Μάνα! και κλαίει.

Της νιότης φεύγουνε τ' άνθια
κ' η χάρη
τριγύρω σέρνεται με αργό ποδάρι,
ώσπου στην κλίνη του, σα βαρεμένος,
πέφτει ο καημένος.

Και πριν την ύστερη πνοή του στείλει,
αργά ταράζονται τα κρύα του χείλη,

και με το Μάνα μου! πρώτη φωνή
του,
πετά η ψυχή του.

Γεράσιμος Μαρκοράς

«Μητρική στοργή», Γ. Ιακωβίδης

«Μητέρα και παιδί», Gustav Klimt

Όνειρο Καλοκαιρινού Μεσημεριού

Όταν περνούσε η Παναγία σιωπηλή

κάτου απ' τα δέντρα

κανένας δεν την άκουσε

**Τα σκυλιά δε γαυγίσαν στις
αυλόπορτες.**

**Μονάχα τα τριζόνια τη χαιρέτισαν,
κι ένα μεγάλο αστέρι χτύπησε
σε μια χορδή κάποιο άγνωστο
τραγούδι
που τ' ακούσαν μόνο τα παιδιά
στον ύπνο τους
και γύρισαν απ' τα' άλλο τους πλευρό
χαμογελώντας.**

Γιάννης Ρίτσος

«Μητέρα, παιδιά και πορτοκάλι»,
Πάμπλο Πικάσο

Προς την μητέρα μου

Μάννα μου, ἐγὼ ' μαι τ' ἄμοιρο, τὸ
σκοτεινὸ τρυγόνι
ὅπου τὸ δέρνει ὁ ἄνεμος, βροχὴ
που τὸ πληγώνει.
Τὸ δόλιο! ὅπου κι ἂν στραφεῖ κι ἀπ'
ὅπου κι ἂν περάσει,
δὲ βρίσκει πέτρα νὰ σταθεῖ,
κλωνάρι νὰ πλαγιάσει.

Ἐγὼ βαρκούλα μοναχὴ, βαρκούλ'
ἀποδαρμένη
μέσα σὲ πέλαγο ἀνοιχτό, σὲ
θάλασσ' ἀφρισμένη,
παλεύω μὲ τὰ κύματα χωρὶς πανί,
τιμόνι
κι ἄλλη δὲν ἔχω ἄγκυρα πλὴν τὴν
εὐχή σου μόνη.

Στὴν ἀγκαλιά σου τὴ γλυκειά,
μανούλα μου, ν' ἀράξω
μὲς στὸ βαθὺ τὸ πέλαγο αὐτὸ
πριχοῦ βουλιάξω.

Μανούλα μου, ἤθελα νὰ πάω, νὰ
φύγω, νὰ μισέψω
τοῦ ριζικοῦ μου ἀπὸ μακρυὰ τὴ
θύρα ν' ἀγναντέψω.
Στὸ θλιβερὸ βασίλειο τῆς Μοίρας νὰ
πατήσω
κι ἐκεῖ νὰ βρῶ τὴ μοίρα μου καὶ νὰ
τὴν ἐρωτήσω.

Νὰ τῆς εἶπῶ: εἶναι πολλά, σκληρὰ
τὰ βασανά μου
ὡσὰν τὸ δίχτυ ποὺ σφαιλνᾶ
θάλασσα, φύκια κι ἄμμο
εἶναι κι ἡ τύχη μου σκληρή, σὰν τὴν
ψυχὴ τὴ μαύρη
π' ἀρνήθηκε τὴν Παναγιὰ κι
ὀπόλεος δὲν θά 'βρει.

Κι ἐκείνη μ' ἀποκρίθηκε κι ἐκείνη
ἀπελογήθη:
Ἴητον ἀνήλιαστη, ἄτυχε, ἡ μέρα ποῦ
γεννήθης
ἄλλοι ἐπῆραν τὸν ἀνθὸ καὶ σὺ τῆ
ρίζα πῆρες
ὄντας σὲ ἐπλάσ' ὁ Θεὸς δὲν εἶχε
ἄλλες μοῖρες.
Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

«Παναγία, η Γλυκοφιλούσα», Φώτης
Κόντογλου

Η χαρά της Παναγιάς

Η Παναγιά χτενίζει τα χρυσά της
μαλλιά

στο μικρό της παράθυρο
μια θαλασσιά πεταλούδα πετά
γύρω απ' τη μια της πλεξούδα που
κρέμεται.

Βασιλεύει ο ήλιος,
ο Ιωσήφ ανεβαίνει πιο ψηλά να της
κόψει

ένα κόκκινο άνθος.

Νικηφόρος Βρεττάκος

Κοιμάται το παιδάκι μου (νανούρισμα)

**Κοιμάται το παιδάκι μου
με τη γλυκιά του μάνα.**

**Κοιμάται το παιδάκι μου
στην αργυρή του κούνια,
στην αργυρή και στη χρυσή
και στη μαλαματένια.**

**Κοιμήσου συ, παιδάκι μου,
κι εγώ σε νανουρίζω,
κι εγώ την κούνια σου κουνώ,
γλυκά να σε κοιμίζω.**

**Κοιμήσ' αστρί, κοιμήσ' αυγή,
κοιμήσου, νιο φεγγάρι,
κοιμήσου, κυρά θάλασσα με το
χρυσό σου ψάρι.**

«Γυναίκα με μωρό»,
Amedeo Modigliani

Φανερωμένη

Κυρά Φανερωμένη μου, παρηγοριά
του κόσμου, βόηθα με την
πανόρφανη!

Τ' άγιο σου χέρι δος μου για
ν' ανεβώ στο βράχο σου!

Δεν ήλθες ψες το βράδυ ωσάν
αχτίδ' ανέλπιστα στο μαύρο μου
τον Άδη,

κι εσφόγγισες το δάκρυ μου και
μούπες συ, Κυρά μου,

να πάρω το παιδάκι μου στην έρη-
μη αγκαλιά μου και να το φέρω να
το ιδείς;...

Παρθένε, βοήθησέ με... Τα γόνατά
μου εδείλιασαν... κατέβα,
πρόφθασέ με...

Αριστοτέλης Βαλαωρίτης

Δραστηριότητες:

- 1. Κάθε ομάδα διαλέγει ένα ποίημα από τα παραπάνω και το παρουσιάζει σαν παγωμένη εικόνα.**
- 2. Να ακούσετε το παρακάτω τραγούδι και να σημειώσετε δέκα λέξεις που θα σας φέρει στο μυαλό. Να συζητήσετε και να τις γράψετε σε μικρά χαρτάκια. Να φτιάξετε όλοι μαζί ένα κολλάζ με τις λέξεις και να το συμπληρώσετε με σχετικές ζωγραφιές.**
- 3. Γίνεστε ρεπόρτερ! Πάρτε συνέντευξη από τη μητέρα σας και γράψτε ένα σύντομο βιογραφικό της. Ρωτήστε την για την παιδική της ηλικία, τα παιχνίδια**

που έπαιζε, για το σχολείο, για τα συναισθήματά της. Μπορείτε να εμπλουτίσετε την εργασία σας με φωτογραφίες της. (Προετοιμάζουμε τις ερωτήσεις στο σχολείο).

«Κοιμήσου αγγελούδι μου»

Στίχοι: Κώστας Βίρβος

Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης

Κοιμήσου αγγελούδι μου, παιδί μου
νάني νάνι
Να μεγαλώσεις γρήγορα, σαν τ'
αψηλό πλατάνι
Να γίνεις άντρας στο κορμί και στο
μυαλό
Και να `σαι πάντα μεσ' το δρόμο τον
καλό.

Κοιμήσου αγγελούδι μου γλυκά με
το τραγούδι μου.

Κοιμήσου περιστέρι μου να γίνεις
σαν ατσάλι
Να γίνει κι η καρδούλα σου σαν του
Χριστού μεγάλη

Για να μην πεις μεσ' τη ζωή σου δεν
μπορώ
κι αν πρέπει ακόμα να σηκώσεις και
σταυρό.

2. Διηγήσεις για τη Μητέρα του Χριστού

«Ιωακείμ και Άννα»,
Μονή της Χώρας, 14ος αι.

Από την παράδοση της Εκκλησίας

Ο Ιωακείμ και η Άννα ήταν δυο φτωχοί και ταπεινοί άνθρωποι που ζούσαν στα Ιεροσόλυμα. Κατάγονταν και οι δύο από τη βασιλική γενιά του Δαβίδ και χρόνια ολόκληρα παρακαλούσαν τον Θεό να τους χαρίσει ένα παιδί. Η ατεκνία στους Ισραηλίτες εκείνη την εποχή θεωρείτο κάτι πολύ κακό. Σε προχωρημένη ηλικία έγιναν τελικά γονείς και απέκτησαν τη Μαρία.

Γι' αυτό τον λόγο, όταν η Μαρία ήταν ακόμη παιδούλα τριών χρόνων, την αφιέρωσαν στον ναό της Ιερουσαλήμ.

Η είσοδος της Μαρίας στον ναό, ονομάστηκε «Εισόδια» της Θεοτόκου.

1

Τα εισόδια
της Θεοτόκου

«Δέχου, Ζαχαρία, θεοπρεπὸς
τὴν ἀγνὴν Παρθένον καὶ Θεόπαδα Μαριάμ
καὶ μετ' εὐφροσύνης ἐν τῷ ναῷ Κυρίου,
εἰς ἅγια ἁγίων ταύτην εἰσάγαγε.»

2

Ἀπόδοση

Υποδέξου, Ζαχαρία, στο Ναό, ὅπως πρέπει
ἀπέναντι στον Θεό, τὴν ἀγνὴ Παρθένον
καὶ παιδί του Θεοῦ, Μαριάμ
καὶ με χαρὰ βάλ' τὴν μέσα στὸ
Ναό του Κυρίου
στα ἅγια των ἁγίων
Μεγαλνῆριο ἀπὸ τὴν εορτὴ
των Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου
(21 Νοεμβρίου)

Αθηνάς Ντάσιου-Γιάννου, Μαρία, η
μητέρα του Θεού, εκδ. Σταμούλη,
εικονογράφηση, Χριστίνα Παπαθέου
- Δουληγέρη

1 Τα εισόδια της Θεοτόκου

**«Δέχου, Ζαχαρία, θεοπρεπῶς
τὴν ἄγνην Παρθένον καὶ Θεόπαιδα
Μαριὰμ
καὶ μετ' εὐφροσύνης ἐν τῷ ναῷ
Κυρίου,
εἰς ἅγια ἁγίων ταύτην εἰσάγαγε.»**

2 Απόδοση

**Υποδέξου. Ζαχαρία, στο Ναό,
ὅπως πρέπει ἀπέναντι στον Θεό,
τὴν ἀγνή Παρθένο καὶ παιδί του Θε-
οῦ, Μαριάμ, καὶ με χαρὰ βάλ' τὴν μέ-
σα στο Ναό του Κυρίου, στα ἅγια των
αγίων.**

**Μεγαλυνάριο ἀπὸ τὴν εορτὴ
των Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου
(21 Νοεμβρίου)**

Η γέννηση και ο Ευαγγελισμός της Παναγίας

«Η Γέννηση της Θεοτόκου»,
Μονή Δαφνίου, 11ος αι.

**Παιδί της προσευχής η Μαρία.
Της προσευχής των γονιών της.
Του Ιωακείμ και της Άννας. Που γέ-
ρασαν χωρίς να κάνουν παιδιά.**

**– Δώσε μας, Κύριε, ένα παιδί, πα-
ρακαλεί ο Ιωακείμ.**

**– Ένα παιδί, Του προσπέφτει και
η Άννα.**

**– Και θα το αφιερώσουμε σε σένα,
Του υπόσχονται. Και οι δύο. Σε Σένα,
Κύριε. Κι ο Θεός τους χαρίζει τη Μα-
ρία. Και ας είναι τόσο γέροι. Και φυ-
σικά δεν ξεχνούν το τάμα τους.**

**Μόλις γίνεται τριών χρονών η Μα-
ρία, σαν νυφούλα τη ντύνει η μάνα
της. Σαν νυφούλα και οι κοπέλες της
γειτονιάς της την ξεπροβοδούν από
το σπίτι των γονιών της και την οδη-
γούν στο Ναό. Με αναμμένες λαμπά-
δες. Με τραγούδια.**

Σοβαρή η Μαρία βαδίζει μπροστά. Στην πύλη του Ναού, την κεντρική, την περιμένει ο Ζαχαρίας, ο αρχιερέας. Μια λάμψη γλυκαίνει τη γέριχη ματιά του μόλις τη βλέπει. Μια γλυκιά φεγγοβολή. Στο πρόσωπό της, στο πρόσωπο της Μαρίας, ο σεβαστός πρεσβύτες αναγνωρίζει το σχέδιο του Θεού. Το σχέδιο για τον ερχομό του Μεσσία.

Την παίρνει από το χέρι και την οδηγεί μέσα στο ναό. Στα άγια των αγίων. Κι η Μαρία δεν κλαίει. Δεν ζητά τους γονείς της. Γιατί να κλάψει; Γιατί να ζητήσει τους γονείς της; Είναι μέσα στην αγκαλιά του Θεού. Συντροφιά με τους αγγέλους. Κι ένας άγγελος της πηγαίνει φαί. Κάθε μέρα. και νερό. Μεσ στη φούχτα του.

Δέκα χρόνια μένει η Μαρία στο

Ναό. (Νόμοι άγραφοι απαγορεύουν να μείνει περισσότερο). Στο μεταξύ οι γονείς της έχουν πεθάνει. Κι ο Ζαχαρίας την εμπιστεύεται σ' ένα μακρινό συγγενή του. Τον Ιωσήφ. Χήρος ο Ιωσήφ, με παιδιά. Την προσέχει όπως τα παιδιά του. Και τα παιδιά του τη σέβονται. Σαν αδερφή τους. Σαν μάνα.

Περνά ο καιρός. Δεκαεπτά χρόνων κιόλας η Μαρία. Στο σπίτι του Ιωσήφ κάνει όλες τις δουλειές. Γνέθει, υφαίνει, ράβει, σαν όλες οι καλές νοικοκυρές της Ναζαρέτ. Και φυσικά διαβάζει, όπως τον καιρό που ήταν στο Ναό.

Κι εκεί πάνω στο διάβασμα, την επισκέπτεται ο Γαβριήλ. Ο άγγελος. Ήταν στο έβγα του Μάρτη. Την καλοχαιρετά.

– Χαίρε Μαρία! Η ευλογημένη.

Ξεχωριστή ανάμεσα σε όλες τις γυναίκες. Ο Κύριος είναι μαζί σου. Έρχομαι να σου αναγγείλω ότι εσένα διάλεξε να γίνεις μάνα του Υιού Του. Του Ιησού.

Η Μαρία σκύβει το κεφάλι. Απορεί πώς είναι δυνατό να γίνει μητέρα, ενώ δεν είναι παντρεμένη. Αλλά αυτά είναι τα σχέδια του Θεού. Δεν γίνεται να χωρέσουν μέσα στο μυαλό της.

– Ιδού η δούλη Κυρίου, λέει. Ας γίνει το θέλημά Του. Κι ο άγγελος φεύγει.

Η Μαρία χαίρεται και απορεί μαζί. Θέλει με κάποιον να μοιραστεί την απορία της. Αλλά και τη χαρά της. Σκέφτεται την ξαδέρφη της, την Ελισάβετ. Αυτή είναι η πιο κοντινή συγγενής της. Ο άγγελος της είπε ότι και η Ελισάβετ πρόκειται να γεννήσει παιδί.

– Μα είναι γριά η Ελισάβετ. Οι γριές δε γεννούν.

Αυτά είναι τα μυστήρια του Θεού. Δεν είναι δουλειά της Μαρίας να τα ξεδιαλύνει. Και πηγαίνει στην Ελισάβετ, στην Ορεινή, όπου μένει.

Ανοίγει την αγκαλιά της η Ελισάβετ, την καλοδέχεται. Σκιρτά το έμβρυο στην κοιλιά της. Στην κοιλιά της Ελισάβετ. Κι η Ελισάβετ καταλαβαίνει. Χωρίς να της έχει πει κανείς τίποτε. Καταλαβαίνει και απορεί:

– Πώς γίνεται η μάνα του Κυρίου μου να έρχεται σε μένα;

Ανταλλάσσουν ασπασμό αγάπης. Κι αγκαλιασμένες πηγαίνουν και κάθονται έξω, στο πεζουλάκι, πλάι στην ξύθυρα.

Είναι προχωρημένη άνοιξη. Ο ήλιος χαϊδεύει. Η γη έχει πρασινίσει

κι ο αέρας κουβαλά τις μοσκοβολιές των λουλουδιών.

Ανιστορεί η Μαρία όλα τα θαυμαστά που έγιναν εκείνο το πρωινό στην αυλίτσα της. Κάτω από τη φοινικιά. Την ώρα που διάβαζε το ιερό βιβλίο. Αλλά κι αυτά που περιμένει να γίνουν.

Της εμπιστεύεται κι η Ελισάβετ τα δικά της. Που δεν τα έχει πει σε κανέναν. Ακόμη.

Δύο γυναίκες. Η μια γερόντισσα. Άγουρη κοπελούδα η άλλη. Καθισμένες δίπλα δίπλα. Μιλούν για τα μυστήρια του Θεού.

**Ζωή Κανάβα, Η Βίβλος για παιδιά,
εκδ. Ακρίτας παιδικά**

Ἐχουσα θεοδόχον,
ἡ Παρθένος τὴν μήτραν,
ἀνέδραμε πρὸς τὴν Ἐλισάβετ
τὸ δὲ βρέφος ἐκείνης εὐθύς,
ἐπιγνὸν τὸν ταύτης ἀσπασμόν,
ἔχαιρε!

Ἐχοντας ἡ Παρθένος
μεσα στη μήτρα της τον Θεό,
έτρεξε προς την Ελισάβετ.
Το βρέφος εκείνης (ο Ιωάννης)
μόλις κατάλαβε τον χαιρετισμό της
σκίρτησε από χαρά!

(Από τον Ακάθιστο Ὑμνο)

Ο Ευαγγελισμός, φορητή εικόνα,
αρχές 14ου αι., Αχρίδα,
Παναγία Περίβλεπτος

Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου στην Καινή Διαθήκη

Στην πόλη Ναζαρέτ ζούσε ένα νεαρό κορίτσι που λεγόταν Μαριάμ. Ήταν αρραβωνιασμένη με κάποιον που τον έλεγαν Ιωσήφ.

Μια μέρα παρουσιάστηκε ο άγγελος στη Μαριάμ και της είπε: «Χαίρε εσύ, η προικισμένη με τη χάρη του Θεού!» Η Μαριάμ τaráχτηκε, ο άγγελος όμως της είπε: «Μη φοβάσαι, Μαριάμ. Θα γεννήσεις γιο και θα τον ονομάσεις Ιησού. Αυτός θα γίνει σπουδαίος και θα ονομαστεί Υιός του Υψίστου».

Η Μαριάμ τότε ρώτησε: «Πώς θα μου συμβεί αυτό, αφού δεν έχω συζυγικές σχέσεις με κανέναν άντρα;».

Ο άγγελος της απάντησε: «Το Άγιο Πνεύμα θα έρθει πάνω σου και

η δύναμη του Θεού θα κάνει αυτό το θαύμα· γι' αυτό και το άγιο παιδί που θα γεννήσεις θα ονομαστεί Υιός του Θεού. Μάθε ακόμα ότι η συγγενής σου η Ελισάβετ θα αποκτήσει κι αυτή παιδί, αν και είναι πολύ ηλικιωμένη. Για τον Θεό τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο».

Η Μαριάμ τότε είπε: «Είμαι μια δούλη του Κυρίου. Ας γίνει το θέλημά του σ' εμένα όπως μου το είπες».

Λουκάς 1, 26-38

Ο Ιωσήφ, όταν άκουσε ότι η Μαρία περιμένει παιδί, ήθελε να διαλύσει τον αρραβώνα. Ένας άγγελος όμως, σταλμένος από τον Θεό, εμφανίστηκε στον ύπνο του και του είπε: «Ιωσήφ, μη διστάσεις να πάρεις στο

σπίτι σου τη Μαρία· γιατί το παιδί που περιμένει είναι ο Υιός του Θεού. Θα του δώσεις το όνομα Ιησούς, που σημαίνει: Ο Θεός σώζει. Γιατί ο Θεός μέσω αυτού θα σώσει τον λαό του».

Με όλα αυτά που έγιναν εκπληρώθηκαν τα λόγια που είχε πει ο προφήτης: Να, η παρθένος θα μείνει έγκυος και θα γεννήσει γιο, και θα του δώσουν το όνομα Εμμανουήλ, που σημαίνει ο Θεός είναι μαζί μας. Όταν ξύπνησε ο Ιωσήφ έκανε όπως τον πρόσταξε ο άγγελος και πήρε στο σπίτι του τη Μαρία.

Ματθαίος 1, 18-24

Δραστηριότητες

- 1. Γιατί η γέννηση της Παναγίας έφερε χαρά όχι μόνο στους γονείς της, Ιωακείμ και Άννα, αλλά και σε όλη την ανθρωπότητα; Συζητήστε.**
- 2. Ρόλος στον τοίχο: Σχεδιάστε το περίγραμμα ενός ανθρώπου στον πίνακα ή σε χαρτί του μέτρου. Μέσα σε αυτό να καταγράψετε τα συναισθήματα της Μαρίας, όταν άκουσε από τον άγγελο το χαρμόσυνο μήνυμα. Έξω από το σώμα να σημειώσετε τα συναισθήματα και τις σκέψεις του Ιωσήφ σύμφωνα με τα παραπάνω βιβλικά κείμενα.**

3. Γιορτές για τη μητέρα του Χριστού

Οι γιορτές για την Παναγία λέγονται Θεομητορικές (= για τη μητέρα του Θεού). Για τους Ορθόδοξους χριστιανούς, κάποιες από αυτές είναι:

- **Η Γέννηση της Θεοτόκου**, που γιορτάζεται στις 8 Σεπτεμβρίου.
- **Τα Εισόδια της Θεοτόκου**, όπου ο Ιωακείμ και η Άννα αφιέρωσαν την Παναγία στο Ναό και γιορτάζεται στις 21 Νοεμβρίου.
- **Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου**, όπου ο άγγελος τής έφερε το χαρούμενο νέο ότι θα γεννήσει τον Υιό του Θεού και γιορτάζεται στις 25 Μαρτίου.
- **Η Κοίμηση της Θεοτόκου**, που γιορτάζεται στις 15 Αυγούστου.

Η κοίμηση της Θεοτόκου

Στις 15 Αυγούστου γιορτάζουμε, χαιρόμαστε και πανηγυρίζουμε την κοίμηση της Παναγίας, “δεύτερο Πάσχα”, όπως λέει ο λαός. Μα πώς γίνεται να χαιρόμαστε με το θάνατό της; Γίνεται, γιατί δεν πρόκειται για θάνατο, αλλά για κοίμηση, μεταφορά δηλαδή από τη γη στον Παράδεισο.

Όταν η Θεοτόκος ήταν 59 χρονών, φανερώθηκε σ' αυτήν ο αρχάγγελος Γαβριήλ και της είπε, δίνοντάς της ένα κλαδί φοίνικα:

– Ο Υιός σου παραγγέλνει να ετοιμαστείς, γιατί σε τρεις μέρες θα σε πάρει κοντά Του.

Η Θεοτόκος ένιωσε μεγάλη χαρά, γιατί ποθούσε να βρεθεί κοντά στον Κύριο και αμέσως πήγε στο όρος των Ελαιών να προσευχηθεί. Όταν επέστρεψε σπίτι της, χάρισε το δεύτερο φόρεμα που είχε σε μια φτωχή γειτόνισσα και κάλεσε τους συγγενείς και τους φίλους της.

Ξαφνικά ένα τεράστιο σύννεφο άρπαξε τους Αποστόλους απ' όλο τον κόσμο, εκτός από το Θωμά, και τους έφερε κοντά Της.

– Εσένα, Δέσποινα, βλέπαμε δίπλα μας και νιώθαμε σαν να βλέπαμε τον

Υιό Σου. Τώρα πας στα ουράνια και δακρύζουμε. Ποιος θα μας καθοδηγεί, θα μας παρηγορεί και θα μας διδάσκει; της ψιθύριζαν οι Απόστολοι.

– Φίλοι μου και μαθητές του Υιού μου, μην αφήνετε τη λύπη σας να λιγοστέψει τη χαρά μου, αλλά τοποθετήστε το σώμα μου στον τάφο κι εγώ θα φροντίζω για σας και για όλο τον κόσμο, παρακαλώντας και πρεσβεύοντας στον Υιό μου, είπε συγκινημένη και, αφού τους ευλόγησε, άφησε την ολόφωτη ψυχή της στα χέρια του Θεού.

Το άγιο σώμα της μεταφέρθηκε στους ώμους των Αποστόλων μέχρι τον τάφο στη Γεσθημανή, ενώ άορατοι άγγελοι έψελναν ουράνιους ύμνους, που ανθρώπου αυτή δεν είχε ακούσει. Τρεις μέρες έμειναν οι Απόστολοι στη Γεσθημανή από

την αγάπη τους στην Παναγία, όταν σύννεφο ισχυρό άρπαξε τον απόστολο Θωμά και τον μετέφερε στον τάφο. Εκεί είδε την Παναγία να ανεβαίνει στους ουρανούς και φώναξε:

- Παναγία, πού πας;
- Δέξου αυτό, φίλε μου, απάντησε η Θεοτόκος και έβγαλε τη ζώνη της και του την έδωσε. Έπειτα εξαφανίστηκε από μπροστά του.

Αμέσως ο Θωμάς άρχισε να παρακαλεί επίμονα τους Αποστόλους:

- Ανοίξτε μου τον τάφο να την προσκυνήσω κι εγώ. Θέλω να την αποχαιρετήσω, όπως κι εσείς.

Οι Απόστολοι υπάκουσαν, άνοιξαν τον τάφο και έμειναν άφωνοι. Ήταν άδειος! Μόνο το σεντόνι που τη σκέπαζε υπήρχε. Ο Χριστός μας πήρε κοντά Του τη μητέρα Του.

Μεγάλη χαρά λοιπόν, έχουν οι χρι-

**στιανοί την ημέρα της Κοίμησης της
Παναγίας, γιατί όλο το σύμπαν έχει γε-
μίσει με την ευλογία και τη χάρη της!**

**Μαρίνα Παλιάκη - Μπόκια,
Ελπίδα Παλιάκη - Ιεραπετρίτη,
Γιορτάζω-τραγουδώ, παίζω-δημιουργώ,
εκδ. Άθως Παιδικά**

Δραστηριότητες

- 1. Να παρατηρήσετε προσεκτικά την παραπάνω εικόνα και να συζητήσετε για τα πρόσωπα που υπάρχουν.**
- 2. Φτιάξτε όλοι μαζί ένα ημερολόγιο με τις θεομητορικές γιορτές για τον τοίχο της τάξης. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει μια γιορτή και έχει στη διάθεσή της ένα χαρτόνι, μία εικόνα, και χρώματα. Να γράψετε λίγα λόγια για κάθε γιορτή.**

4. Ορθόδοξες εικόνες, ονόματα και προσωνύμια της Παναγίας

Η πίστη, η αγάπη και η εφευρετικότητα όχι μόνο των καλλιτεχνών και των λογίων, αλλά και του απλού πιστού λαού προς την Παναγία φαίνεται και από τις προσωνυμίες που της έχουν δώσει· ξεπερνούν τις τριακόσιες και μπορούν να χωριστούν σε οκτώ κατηγορίες.

Παναγία, η Εκατονταφυλιανή στην Πάρο

- 1. Από την εικόνα της (Βρεφοκρατούσα, Γλυκοφιλούσα, Γαλακτοτροφούσα, Πλατυτέρα των Ουρανών, Οδηγήτρια κ.ά.)**
- 2. Από τον τόπο της (Παναγία η Αθηνιώτισσα, η Βουρλιώτισσα, η Κάμπου, η Θαλασσινή, η των Χαλκίων κ.ά.)**
- 3. Από την τεχνοτροπία του ναού της (Θολοσκέπαστη, Μολυβδοσκέπαστη, Πελεκητή κ.ά.)**
- 4. Από το όνομα του κτήτορα του ναού ή της Μονής της (η Καπνικάρεια κ.ά.)**
- 5. Από τον μήνα που εορτάζεται (Βρεχούσα, Αυγουστιανή, Μεσοσπορίτισσα κ.ά.)**
- 6. Από τα θαύματα της Παναγίας (Γοργοϋπήκοος, Ελεούσα, Παρηγορήτρα, Πausολύπη, Φανερωμένη, Μυροβλύτισσα κ.ά.)**

- 7. Εγκωμιαστικά από την έξαρση της αγάπης των πιστών. Συνήθως χρησιμοποιείται επίθετο με πρώτο συνθετικό τον χρυσό (Χρυσοσπηλιώτισσα, Χρυσοπηγή, Χρυσογαλούσα κ.ά.) Υπάρχουν όμως και άλλα, όπως Αγγελόκτιστη, Αερινή, Αναφωνήτρα, Επίσκεψις, Παντάνασσα, Τρανή, Χιλιαρμενίτισσα, Ανθοφορούσα, Ασπροφορούσα.**
- 8. Αυτά που της έδωσαν οι Υμνογράφοι της Εκκλησίας (κυρίως προέρχονται από τον Ακάθιστο Ύμνο: Αμόλυντος, Υψηλοτέρα, Καθέδρα, Κλίμαξ, Σκέπη, Πόλη, Παράκλησις, Επίσκεψις, Καταφυγή, Κεχαριτωμένη, Χώρα του Αχώρητου, Όρος Αλατόμητον, Ρόδο το Αμάραντον κ.ά.)**

Παναγία, 'Αξιον εστί, 'Αγ. Όρος

Παναγία η Βλαχέρνα, Κέρκυρα

Παναγία η Σουμελά

Δραστηριότητες

1. Διαλέξτε ένα προσωνύμιο της Παναγίας, εμπνευστείτε και ζωγραφίστε την εικόνα σε χαρτόνι. Στη συνέχεια να δημιουργήσετε πινακοθήκη με τα έργα σας και προσκαλέστε τις υπόλοιπες τάξεις στα εγκαίνια!

- **Παναγία, κυρία των Αγγέλων**
- **Παναγία, Ρόδο το Αμάραντο**
- **Σκάλα του Ουρανού**
- **Παναγία, Φιδούσα**
- **Παναγία, Χελιδονού**
- **Παναγία, Χρυσοκαστριώτισσα**

2. Να βρείτε προσωνύμια της Παναγίας από τον τόπο καταγωγής των γονιών σας. Να καταγράψετε την ιστορία που σχετίζεται με αυτά τα ονόματα.

Διαβάζουμε την εικόνα του Ευαγγελισμού

Όσα ο ευαγγελιστής Λουκάς αφηγείται για το γεγονός του Ευαγγελισμού και όσα διαλαλούν οι ύμνοι της γιορτής με τη γλώσσα της ποίησης, τα βλέπουμε ζωγραφισμένα στη βυζαντινή εικόνα του Ευαγγελισμού με αρμονικές γραμμές και όμορφα χρώματα.

Τα δυο πρόσωπα της εικόνας είναι ο Αρχάγγελος Γαβριήλ και η Παναγία.

Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ φέρνει το χαρμόσυνο άγγελμα στην Μαρία. Ως αγγελιοφόρος του Θεού κρατάει σκήπτρο στο αριστερό του χέρι. Εικονίζεται ορμητικός και γεμάτος χαρά, γιατί είναι σπουδαία η είδηση που φέρνει. Η φτερούγα του,

ανοιχτή προς τον ουρανό, σαν να πετάει ακόμη, ενώ απλώνει το χέρι του προς τη Θεοτόκο, και έτσι είναι σα να ακούμε τον χαιρετισμό του: «Χαίρε Κεχαριτωμένη».

Απέναντί του, η Παναγία εικονίζεται καθισμένη σε έναν περίτεχνο θρόνο. Με αυτό, ο αγιογράφος θέλει να τονίσει την υπεροχή της απέναντι στον αρχάγγελο. Αποφεύγει να κοιτάξει τον επισκέπτη της. Η ταραχή και η έκπληξή της από το απρόσμενο γεγονός φανερώνεται από τον τρόπο που κρατά το κουβάρι με το πορφυρό νήμα στο χέρι της. Με το κεφάλι της ελαφρά σκυμμένο και το άλλο χέρι της μπροστά στο στήθος, δηλώνει αυτοσυγκράτηση και υποταγή. Είναι όλη η στάση της που δείχνει τη συγκατάθεσή της στο θέλημα του Θεού. Από τον ουρανό,

μια δέσμη θεικού φωτός γλυκαίνει
το πρόσωπό της.

Δραστηριότητες

- 1. Σε σκουρόχρωμο χαρτόνι να σχηματίσετε τη φράση που είπε ο άγγελος στην Παναγία «Χαίρε Κεχαριτωμένη» με ζυμαρικά ή μικρά χαρτάκια σαν ψηφιδωτό.**
- 2. Να χρωματίσετε την εικόνα που βρίσκεται στην επόμενη σελίδα.**

Εικόνα διπλανής σελίδας

Από το βιβλίο «Πιστεύω, η συνάντηση», κατηχητικό βοήθημα για παιδιά Δημοτικού,

Ι.Μ. Πειραιώς, Βασ. Τσουκάτου
Κορωναίου, Στέλλας Πλαταρά

Εικόνες της Παναγίας από όλο τον κόσμο

1

2

4

3

Δραστηριότητες

1. Να παρατηρήσετε προσεκτικά τις παραπάνω εικόνες (σελ. 112-113, εικόνες 1-4) και να βάλετε τίτλο σε κάθε μία.
2. Με αφορμή τη διπλανή εικόνα (σελ. 115) να γράψετε ένα τετράστιχο για την Παναγία.

Ο Ακάθιστος Ύμνος

Το 626 μ.Χ. η Κωνσταντινούπολη βρισκόταν σε πολύ δύσκολη θέση. Ο αυτοκράτορας Ηράκλειος, με το μεγαλύτερο μέρος του βυζαντινού στρατού, είχε εκστρατεύσει εναντίον των Περσών. Τότε οι Πέρσες συμμαχισαν με τους Αβάρους και με πολυάριθμο στρατό πολιορκησαν την πρωτεύουσα του Βυζαντίου από στεριά και θάλασσα. Ο πρωθυπουργός Βώνος και ο Πατριάρχης Σέργιος οργάνωσαν υπεράνθρωπη αντίσταση και απέκρουσαν τις σφοδρές επιθέσεις των εχθρών. Όσοι μπορούσαν να κρατήσουν όπλα βρισκόνταν στις επάλξεις, ενώ ο άμαχος πληθυσμός κατέκλυζε τις εκκλησίες και προσευχόταν στον Θεό και τη Θεοτόκο Μαρία για τη σωτηρία της Πόλης.

Ο Πατριάρχης με την εικόνα της Παναγίας περιφερόταν στα τείχη και εμπύχωνε τους πιστούς υπερασπιστές. Η τελική επίθεση όμως είχε ξεσπάσει και οι αμυνόμενοι φαινόταν ότι δε θα άντεχαν για πολύ ακόμη.

Τότε συνέβη κάτι απροσδόκητο και φοβερό. Μια πολύ δυνατή θύελλα ξέσπασε ξαφνικά και τα εχθρικά κάρβια, που πολιορκούσαν τη Βασιλεύουσα, άρχισαν να καταποντίζονται το ένα μετά το άλλο. Έντρομοι οι εχθροί εγκατέλειψαν την πολιορκία και τράπηκαν σε φυγή.

Ένα μεγάλο θαύμα είχε γίνει και οι υπερασπιστές της Πόλης απέδωσαν τη σωτηρία τους στην πολιούχο τους Θεοτόκο. Το βράδυ της επόμενης μέρας, όλοι οι κάτοικοι συγκεντρώθηκαν στον ιερό ναό της Παναγίας των Βλαχερνών, για να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη τους. Εκεί όλοι μαζί έψαλλαν όρθιοι τον Ύμνο στην Παναγία, που έμεινε στην ιστορία με το όνομα «Ακάθιστος Ύμνος».

Από τότε ο Ακάθιστος Ύμνος συντροφεύει σε κάθε δύσκολη στιγμή

όλους τους ορθόδοξους χριστιανούς. Ο υμνογράφος είναι άγνωστος και πολλές υποθέσεις και απόψεις υπάρχουν για το πρόσωπό του. Κάποιοι δέχονται ως ποιητή τον Ρωμανό τον Μελωδό (6ος αιώνας). Ο ταπεινός αλλά μεγαλοφυής ποιητής, δεν ενδιαφέρθηκε για τη διάσωση του ονόματός του, όπως συνήθιζαν να κάνουν οι περισσότεροι υμνογράφοι ή αγιογράφοι κατά τη βυζαντινή περίοδο.

Ο Ακάθιστος Ύμνος είναι ένα ολοκληρωμένο κοντάκιο,* που αποτελείται

* **κοντάκιο**: εκκλησιαστικός ύμνος, που αποτελείται από ένα προοίμιο και αρκετά τροπάρια (τους «οίκους»), αφιερωμένα στον εορταζόμενο άγιο ή σε ένα σημαντικό γεγονός.

από 24 τμήματα (οίκους). Καθένα από αυτά αρχίζει με ένα από τα 24 γράμματα της αλφαβήτας. Από το Α (Άγγελος πρωτοστάτης ...) ως το Ω (Ω πανύμνητε Μήτερ...). Ψάλλεται τμηματικά στις τέσσερις πρώτες εβδομάδες της Μεγάλης Σαρακοστής κάθε Παρασκευή βράδυ, ενώ την πέμπτη εβδομάδα ψάλλεται ολόκληρος.

Πολλές διηγήσεις στρατιωτικών αναφέρονται σε μια γυναικεία μορφή που περπατούσε πάνω στα τείχη. Αυτή ήταν η Παναγία. Μετά τη νίκη γράφτηκε το «Τη υπερμάχω...»

Δραστηριότητες

1. Καρέκλα αφήγησης: Ένα παιδί κάθεται σε μία καρέκλα στο κέντρο της τάξης και αφηγείται ως ένας βυζαντινός στρατιώτης τα γεγονότα που έζησε. Τα υπόλοιπα παιδιά κάνουν ερωτήσεις και ο στρατιώτης απαντά ζωντανά και παραστατικά.
2. Οι Χαιρετισμοί είναι χωρισμένοι σε «στάσεις» (Α-Ζ, Η-Μ, Ν-Σ, Τ-Ω). Τις πρώτες 4 Παρασκευές της Σαρακοστής ψάλλεται από μία στάση, ενώ την 5η Παρασκευή ψάλλεται ολόκληρος ο Ακάθιστος Ύμνος. Να χωριστείτε σε 4 ομάδες. Κάθε ομάδα θα αναλάβει μία

«στάση» και πρέπει να γράψι μια λέξη σχετική με την Παναγία από αυτά τα 6 γράμματα.

1η ομάδα

α _____

β _____

γ _____

δ _____

ε _____

ζ _____

2η ομάδα

η _____

θ _____

ι _____

κ _____

λ _____

μ _____

3η ομάδα

ν _____

ξ _____

ο _____

π _____

ρ _____

σ _____

4η ομάδα

τ _____

υ _____

φ _____

χ _____

ψ _____

ω _____

μια λάμψη να ξεχύνεται, μιαν
αστραπή βουβή ...

Τέλος, τολμάει τα χείλη του
ν' ανοίξει: «Είναι δικό σου
το σπίτι, ο κήπος γύρω μας 'πο
τούτη τη στιγμή.
Κι εγώ ο υπήκοος του Θεού κι
αρραβωνιαστικός σου
φεύγω στ' αντίκρυ το χωριό να
χτίσω οικοδομή ...»

Μένει μονάχη η Μαριάμ, κοιτάζει
ολόγουρά της,
βάζει σε τάξη σιωπηλά την φτωχική
στρωμνή,
σπει το τραπέζι σε γωνιά βαθιά στην
καμαρά της
και δίπλα στο παράθυρο το χαμηλό
σκαμνί ...

Οι πόνοι της Παναγιάς

**Πού να σε κρύψω, γιόκα μου, να μη
σε φτάνουν οι κακοί;
Σε ποιο νησί του Ωκεανού, σε ποιάν
κορφήν ερημική;
Δεν θα σε μάθω να μιλάς και
τ' άδικο φωνάζεις.
Ξέρω, πως θα' χεις την καρδιά τόσο
καλή, τόσο γλυκή,
Που με τα βρόχια της οργής ταχιά
θενά σπαράξεις.**

**Κι αν κάποτε τα φρένα σου το Δίκιο,
φως της αστραπής,
κι η Αλήθεια σου κτυπήσουνε,
παιδάκι μου, να μην το πεις.
Θεριά οι άνθρωποι δεν μπορούν να
το σηκώσουν.
Δεν είναι αλήθεια πιο χρυσή απ'
την αλήθεια της σιωπής.**

**Χίλιες φορές να γεννηθείς, τόσες θα
σε σταυρώσουν.**

Κ. Βάρναλης

Μια Παναγιά

**Μια Παναγιά
μιαν αγάπη μου έχω κλείσει
σε ερημοκλήσι αλαργινό.
Κάθε βραδιά
Της καρδιάς την πόρτα ανοίγω
κοιτάζω λίγο
και προσκυνώ.**

**Πότε θα `ρθει, πότε θα `ρθει
το καλοκαίρι
πότε τ' αστέρι θ' αναστηθεί
να σου φορέσω στα μαλλιά
χρυσό στεφάνι
σαν πυροφάνι σ' ακρογιαλιά.**

Ν. Γκάτσος / Μ. Χατζιδάκις

Στη μαύρη Παναγιά

Καλή μου Μητέρα Παναγιά,
οι κίτρινοι σου δάνεισαν το χρώμα
τους,
οι κόκκινοι σ' έκαναν ίδια με τις
γυναίκες τους.
Θα αρνηθείς το δικό μας, το μαύρο
χρώμα;
Αλλά από την ημέρα της Κοίμησής
σου,
από κείνη τη δοξασμένη μέρα
που σε δέχτηκαν οι ουρανοί,
δεν έχεις πια χρώμα.
Μάλλον έχεις όλα τα χρώματα:
Είσαι κίτρινη με τους κίτρινους,
με τους κόκκινους κόκκινη,

**είσαι λευκή με τους λευκούς
και με τους μαύρους μαύρη.
Είσαι μια Μάνα με τόσα παιδιά,
τόσο διαφορετικά
κι όμως ενωμένα κοντά σου.**

Πατήρ Αλβέρτος, από το Κογκό

Δραστηριότητα

- 1. Να αναζητήσετε τραγούδια που αναφέρουν το όνομα της Παναγίας (από την Ελλάδα και όλο τον κόσμο). Θα τα ακούσουμε την επόμενη φορά μέσα στην τάξη!**

5. Η μητέρα του Χριστού στο Κοράνιο

Το Κοράνιο δέχεται ότι ο Ιησούς γεννήθηκε «εκ Μαρίας της Παρθένου». Δίνει εξαιρετικά τιμητική θέση στην Παναγία και μιλάει πολλές φορές γι' αυτήν με πολύ μεγάλη ευλάβεια.

Την ονομάζει Μαριάμ και τη χαρακτηρίζει «άσπιλη παρθένο», «ενάρετη μητέρα του Ιησού», «αγνή από κάθε κηλίδα ανάμεσα σε όλες τις γυναίκες».

Ένα ολόκληρο κεφάλαιο, το 19ο, ονομάζεται Σούρα Μαριάμ και είναι αφιερωμένο σε αυτήν. Οι μουσουλμάνοι τη σέβονται ως μητέρα του Μεσσία αλλά όχι ως Θεοτόκο, ως μητέρα του Θεού δηλαδή. Θεωρούν ότι ο Ιησούς είναι ένας από τους προφήτες και όχι ο Υιός του Θεού

και “Θεός αληθινός”, όπως το δια-
τύπωσε η Εκκλησία στο «Σύμβολο
της Πίστεως». Έτσι, και η Παναγία
γι’ αυτούς δεν είναι Θεοτόκος. Την
επικαλούνται, όμως, ονομάζοντάς την
«Δέσποινά μας, κυρία μας Μαριάμ».

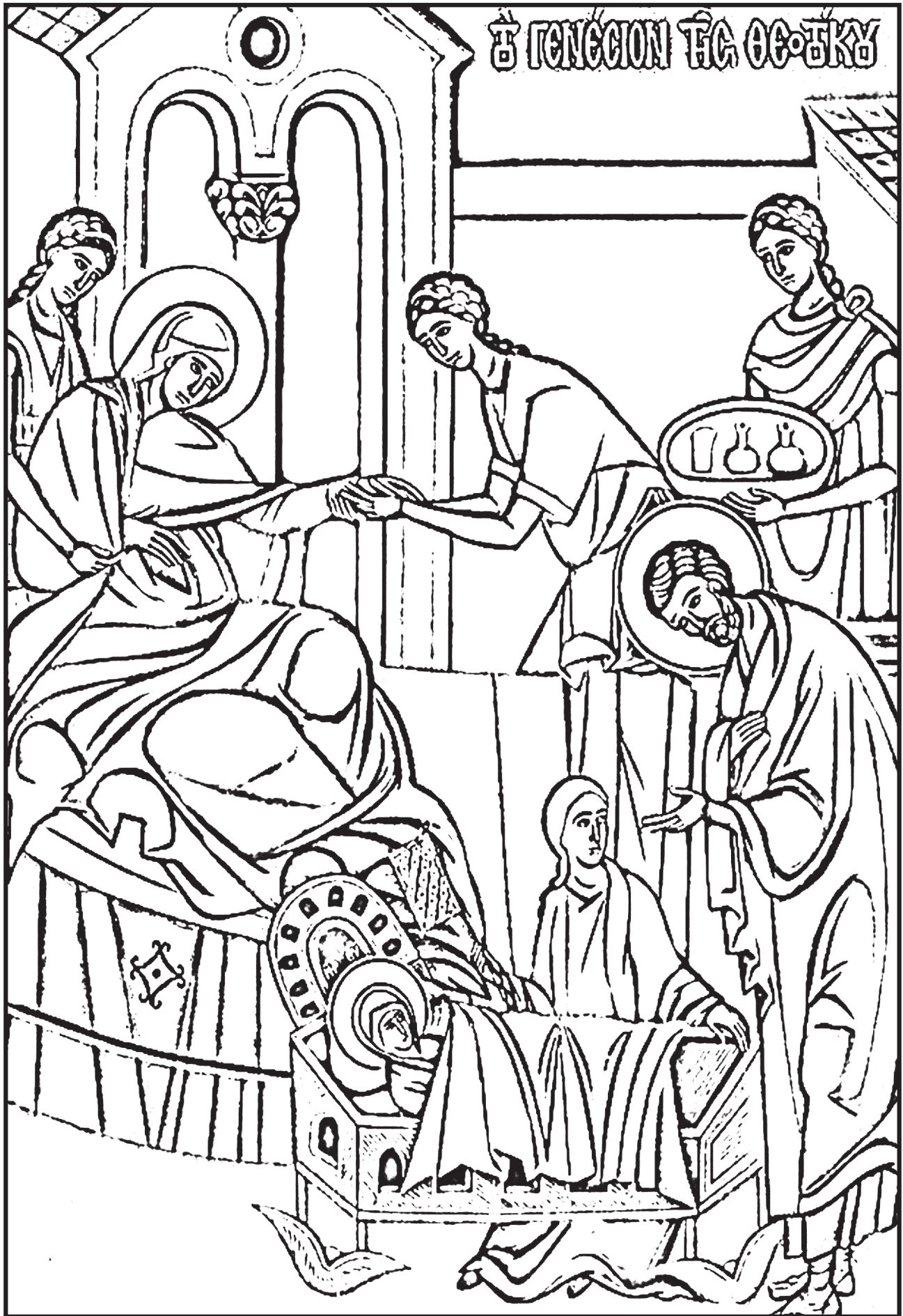

Εικόνα διπλανής σελίδας

Από το βιβλίο «Πιστεύω, η συνάντηση», κατηχητικό βοήθημα για παιδιά Δημοτικού,

Ι.Μ. Πειραιώς, Βασ. Τσουκάτου Κορωναίου, Στέλλας Πλαταρά

Πηγές εικόνων και άλλου υλικού

Ο Αγιασμός στο σχολείο μας,
Θρησκευτικά Γ΄ Δημοτικού, Ο Θεός
στη ζωή μας, διδ.εν. 1, ΥΠ.Ε.Π.Θ.-
Π.Ι., Αθήνα 2006

Πάτερ ημών στα Αγγλικά
ανάκληση 14/2/2017 από <http://www.catholicplanet.com/catholic/our.htm>

Ψαλμοί
ανάκληση 14/2/2017, από <http://www.perivolipranagias.blogspot.com/2015/02/50.html>

Πάτερ ημών στα Τούρκικα
ανάκληση 14/2/2017 από <http://www.imth.gr>

Ποτάμι
ανάκληση 17/2/2017, από <http://www.yiotalessons-worldpress.com>

Επτάφωτη λυχνία

ανάκληση 17/2/2017, από <http://www.wikipedia.gr>

Στίχοι από το Κοράνι

ανάκληση 17/2/2017, από <http://www.slideshare.net>

Παναγία η Παραμυθία

<http://stamatis-skliris.gr/>

«Μητέρα και παιδί», G. Klimt

<https://gr.pinterest.com/emilywphoto/mother-child-art/>

«Μητρική στοργή» Γ. Ιακωβίδης

<https://el.wikipedia.org>

«Μητέρα, παιδιά και πορτοκάλι» Π. Πικάσο

www.pinterest.com

«Παναγία η Γλυκοφιλούσα», Φ. Κόντογλου

<http://www.orthodoxos.com.gr/phpBB3/viewtopic.php?t=1618>

«Γυναίκα με μωρό», A. Modigliani
<https://www.wikiart.org/en/amedeo-modigliani/gypsy-woman-with-a-baby-1919>

Μητέρα με μωρό
www.pinterest.com

Ιωακείμ και Άννα
misha.pblogs.gr

Γέννηση Θεοτόκου
fdathanasiou.wordpress.com

Ευαγγελισμός
«ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ» ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ

Παναγία Εκατονταπυλιανή
mazimagazine.gr

Εικόνες της Παναγίας από όλο τον κόσμο
www.wga.hu

Παναγία Σουμελά Υλικό ΙΕΠ

Παναγία Βλαχέρνα Υλικό ΙΕΠ

Κοίμηση Θεοτόκου www.saint.gr

**Η μητέρα του Χριστού στο Κο-
ράνιο**

http://authoringtools2011.blogspot.gr/2016/08/blog-post_63.html

Αφίετε τα παιδιά...

<http://romanosthalassios.blogspot.gr/>

Αβραάμ και Ισαάκ

[http://www.agioskosmas.gr/
calendar.asp?cal_id=2712](http://www.agioskosmas.gr/calendar.asp?cal_id=2712)

Η φιλοξενία του Αβραάμ

[http://aktines.blogspot.gr/2015/09/
blog-post_33.html](http://aktines.blogspot.gr/2015/09/blog-post_33.html)

Οι ισραηλίτες στην Αίγυπτο

[http://www.fotolog.com/relatos_
biblicos/45031637/](http://www.fotolog.com/relatos_biblicos/45031637/)

**Η σωτηρία του Μωυσή (Ραφαήλ
-16ος αιώνας)**

[http://alliotikathriskeytika.blogspot.
gr/2012/02/blog-post_724.html](http://alliotikathriskeytika.blogspot.gr/2012/02/blog-post_724.html)

Φλεγόμενη βάτος

<https://www.pemptousia.gr/2011/07/theoptis-mois-ke-theoptia/>

Φλεγόμενη βάτος

http://users.sch.gr/aiasgr/Eikonografia/Palaia_Diathikh/Mwushs_o_Theopths_3.htm

Φλεγόμενη βάτος

<https://www.pemptousia.gr/2011/07/theoptis-mois-ke-theoptia/>

Η χρήση του Δαυίδ από το Σαμουήλ

<http://www.christies.com/lotfinder/Lot/francisco-antolinez-y-ochoa-c1645-c1700-david-1710583-details.aspx>

Ο Βασιλιάς Δαυίδ

<http://www.peripatitis.net/products/a1010-%CF%80-%CF%87-%CE%B4%CE%B1%CF%85%CE%AF%CE%B4/>

Δαυίδ και Γολιάθ

<http://www.garrisonpublishing.com/jed.shtml>

Δαυίδ και Γολιάθ

http://users.sch.gr/aiasgr/Biblos/Proswpa_Palaias_Diathikhs_1/Goliath.htm

Ο Βασιλιάς Δαυίδ

http://users.sch.gr/aiasgr/Eikonografia/Palaia_Diathikh/Profhths_Dabid_2.htm

Ο Βασιλιάς Δαυίδ με τη λύρα του

<http://www.diakonima.gr/2013/12/25/>

Ο Ζαχαρίας, η Ελισσάβετ και ο μικρός Ιωάννης

<http://synaxipalaiiochoriou.blogspot.gr/2014/09/5.html>

Ο Ιωάννης ενήλικος

<http://www.kountouris.com.gr/>

Το γενέθλιο του Ιώαννη Πρόδρομου

<http://www.saint.gr/622/saint.aspx>

Οι επτά παίδες Μακαβαίοι

<http://poimin.gr/>

Τα εισόδια της Θεοτόκου, Kost' Markovych

<https://gr.pinterest.com/pin/332703491205261695/>

Ιωακείμ και Άννα, βαστάζουν τη μικρή Μαρία

<https://el.orthodoxwiki.org/>

Τα εισόδια της Θεοτόκου

http://synodoiporia.blogspot.gr/2012/11/blog-post_3252.html

Η αγία Ιουλίττα και ο άγιος Κύρικος

<http://www.diakonima.gr/2009/07/15/>

Ο άγιος Μάμας

<https://www.sansimera.gr/biographies/943>

Παιδί με αμαξίδιο (φωτο)

<http://www.infokids.gr/to-prototematiko-parko-gia-atoma-me-ei/>

Μικρός δρομέας με τεχνητά μέλη

<https://gr.pinterest.com/pin/337558934546301228/>

Σχέδιο με παιδιά που χορεύουν

<http://www.healthweb.gr/2016/08/paidi-me-anapiria-sto-spitiko-mas/>

Παιδί μεταφέρει σάκκο μεγάλο

<https://in.pinterest.com/pin/301389400041379364/>

Παιδιά μεταφέρουν πέτρες

<http://paidikh-ergasia.weebly.com/sigmaupsilonnnuepsilonpiepsiloniotaepsilonsigma.html>

Παιδί που συλλέγει βαμβάκι

<https://gr.pinterest.com/compassionatee/child-labor-forced-labor-human-trafficking/>

Παιδί στο σιδηουργείο

<https://hamomilaki.blogspot.gr/2013/08/paidiki-ergasia-stolen-childhoods.html>

Οικογενειακή σύγκρουση

<http://www.boro.gr/37576/oikogeneiakes-sygkroyseis-pws-prepei-na-tis-xeirizomaste>

«Δεν μπορώ να ακούω άλλο»

<http://www.anapnoes.gr/prosochi-sto-keno-metaxy-goneon-ke-pedion/>

Ο Μότσαρτ παιδί

<http://www.debor.gr/deBlog/paidi-stin-poli/15-lepta-me-ton-motsart>

Προσφυγόπουλα ασυνόδευτα σε κέντρο

<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=424893>

Προσφυγόπουλα ασυνόδευτα

<http://www.cretalive.gr/world/sok-aro-biasmoys-prosfygooylon-sekataylismo>

Το κλάμα του μικρού πρόσφυγα

<http://tvxs.gr/news/ellada/dyomines%E2%80%A6ebdominta-eksiailan>

Ναός Αγίου Δημητρίου Θεσ/κης,

ανάκληση 17/2/2017, από <http://www.dogma.gr>

Παραβολή των ταλάντων

http://41dimotikoher.blogspot.gr/2013/04/blog-post_6360.html

Αγιασμός υδάτων,

ανάκληση 23/2/2017, από <http://www.ArcadiaPortal.gr>

Αγ. Δημήτριος,

ανάκληση 24/2/2017, από <http://www.Pentapostagma.gr>

Αγ. Γεώργιος,

ανάκληση 24/2/2017, από <http://www.el.wikipedia.gr>

Αγ. Αικατερίνα,

ανάκληση 24/2/2017, από <http://www.cosmopoliti.com>

Πεντηκοστή

<http://www.agioskosmas.gr/themata.asp?issue=76&artid=4870>

Παιχνίδι με μπαλόνια

<https://sites.google.com/site/teamworkgames/>

Βάπτιση του Δομ. Θεοτοκόπουλου,

ανάκληση 24/2/2017, από <http://www.historical-museum.gr>

Προσκυνητές Lindisfarne

www.independent.co.uk

Βαλίτσες:

www.porcupine-kilkiss.blogspot.gr

Το μαύρο ψαράκι

www.blog.public.gr

Το μεγάλο ταξίδι του Μελένιου
www.public.gr

Καραβάκι www.liaskos.eu

Καβάφης www.frapress.gr

Υπογραφή Καβάφη

www.wikimedia.commons.org

Διάβαση Ερυθράς Θάλασσας

www.pinterest.com

Μαριάμ Υλικό ΙΕΠ

Οι Ισραηλίτες συλλέγουν μάννα,
Poussin

www.tovima.gr

Χάρτης Εξόδου www.users.sch.gr

Ιωνάς, J. A. Swanson

www.pinterest.com

Ιωνάς: www.pinterest.com

Ορθόδοξη εικόνα Ιωνά

Υλικό ΙΕΠ

Ιωνάς στο Κοράνιο

www.artbible.info

Χάρτης Παλαιστίνης

www.users.sch.gr

Ιησούς, Ανδρέας και Πέτρος

www.diakonehima.gr

Περιοδείες Παύλου

www.el.wikipedia.org

Μαριλένα και Κων/νος Μαραγκός

www.peoplegreece.com

Χάρτης Αγίου Ορους

www.orthodoxwiki.org

Μεγίστη Λαύρα

www.monasOria.gr

Σκήτη Αγ. Ορος

www.fdathanasiou.wordpress.com

Μετέωρα

www.discovergreece.com

Ναός Γέννησης Υλικό ΙΕΠ

Ιορδάνης Υλικό ΙΕΠ

Παιδιά-Φάτιμα

www.mixanitouxronou.cy

Αγαλμα Φάτιμα

www.enr8list.com

Ψηφιδωτό Παναγίας Λούρδης

hWp://365rosaries.blogspot.gr

Σπηλιά Παναγίας Λούρδης

www.en.wikipedia.org

Σαντιάγο ντε Κομποστέλα

www.spain.info

Δρόμοι προσκυνήματος Σαντιάγο

www.thedancingpilgrim.wordpress.com

Προσκυνητές Σαντιάγο

www.espanja.com

Ιερουσαλήμ: [www.abou\[ckets.gr](http://www.abou[ckets.gr)

Μέκκα Υλικό ΙΕΠ

Προσκυνητές Μέκκα

www.aljazeera.com

Πάτμος <http://www.kathimerini.gr/771352/article/ta3idia/sthn-ellada/h-patmos-apokalyptetai>

Παναγία Σουμελά

<http://www.pontos-news.gr/timeline/109023/panagia-soymela>

Το θεοφόρο σύνταγμα των Αγίων Γεωργίων

http://agiosgeorgios57.blogspot.gr/2013/03/blog-post_7.html

Οι μαθητές του Χριστού

<http://www.diakonima.gr/2014/06/29/>

Ο Χριστός σηκώνει τον πεσόντα άνθρωπο

<http://istologio.org/?p=6617>

Ο καλός σαμαρείτης

http://arantaortodoxias.blogspot.gr/2011/11/blog-post_6550.html

Ο άγιος Γεράσιμος και το λιοντάρι

<http://agiosgeorgiosfragkoudi.blogspot.gr/2016/03/blog-post.html>

Ο άγιος Γεράσιμος και το λιοντάρι

<https://www.pemptousia.gr/2014/03/os-gerasimos-iordanitis-to-pligomen/>

Ο άγιος Γεράσιμος και τα ζώα

<http://choratouachoritou.gr/?p=37738>

Ο άγιος Πορφύριος ο διορατικός

<http://www.porphyrrios.net/>

Ο άγιος Πορφύριος και το αηδόνι

<https://simeiakairwn.wordpress.com/2016/03/01>

Ο άγιος Φραγκίσκος και ο λύκος

<https://gr.pinterest.com/brotherjoshua/saint-francis/>

Άγιος Φραγκίσκος της Ασιζης

<http://rappelkistedeutschalsfremdsprache.blogspot.gr/p/blog-page.html>

Άγιοι Πάντες

<http://www.saint.gr/609/saint.aspx>

Το κήρυγμα του Απ. Παύλου στους Φιλίππους

<http://blogs.sch.gr/kavvalosmi/?p=1127>

Η αγία Λυδία

http://elafosdorkas.blogspot.gr/2012/05/blog-post_19.html

Η ταπείνωση του αββά Πινούφριου

<https://iliaxtida.wordpress.com/2014/03/26/%CE%AF-%CE%AC-%CE%AF-2/>

Ο άγιος Αχμέτ

<http://www.saint.gr/870/saint.aspx>

Άγιος Νικόλαος Πλανάς

<https://paraklisi.blogspot.gr/2016/03/blog-post.html>

Τριπλή φωτογραφία με τον Αγ. Νικόλαο Πλανά

http://logia-tou-aera.blogspot.gr/2015_07_19_archive.html

Μωάμεθ

<http://booksjournal.gr/slideshow/item/1097>

Παπα-Στρατής

<http://www.protothema.gr/greece/article/505564/lesvos-efuge-o-papa-stratis-o-kalos-samareitis-tis-elladas/>

Παπα-Στρατής (σκίτσο)

<http://www.topontiki.gr/article/141345/o-papa-stratis-kai-o-ailan-synantithikan-s-ena-skitso-photo>

Όσκαρ Ρομέρο

<https://bhubesi.blogspot.gr/2015/05/fr-gustavo-gutierrez-on-blessed-oscar.html>

Ο Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ στην ιστορική ομιλία του

https://youtu.be/IZpJRn_Ff8U

Ο Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ και ο αρχιεπίσκοπος Ιάκωβος

<http://news.in.gr/features/article/?aid=1231390436>

Γκάντι

<http://www.awakengr.com/40-frasis-tou-machatma-gkanti-symvolo-ke-orosimo-tis-filosofikis-dianoisis-tou-20ou-eona/>

Ο Θεός δημιουργεί τον Αδάμ

www.ekto1969.blogspot.com

Τετραευάγγελο 12ου αι.

www.byzantinemuseum.gr

Γιγαντόβιβλος

www.metmuseum.org

Μικροβιβλίο

www.library.osu.edu

Πορφυρός κώδικας

www.diakonhema.gr

Η δημιουργία του Αδάμ, ψηφιδωτό Υλικό ΙΕΠ

Σπίνος

www.xeimwniatikiliakada.wordpress.com

Ο Δίκαιος Δαβίδ

www.wikimedia.org

Ο Καλός Ποιμήν

www.kalospoimhn.gr

Ελαφάκι

www.inspiremykids.com

Ησαΐας

www.saint.gr

Το ιερό Κοράνιο

Υλικό ΙΕΠ

**Μικρογραφία σε περσικό χειρό-
γραφο**

Υλικό ΙΕΠ

**Μικρογραφία σε τουρκικό χει-
ρόγραφο**

www.tes.fr

**Οι μουσουλμάνοι διαβάζουν το
Κοράνιο**

Υλικό ΙΕΠ

Το αρχαιότερο Κοράνιο

www.in.gr

Πάπυροι Τανάκχ

www.scrolls4all.org

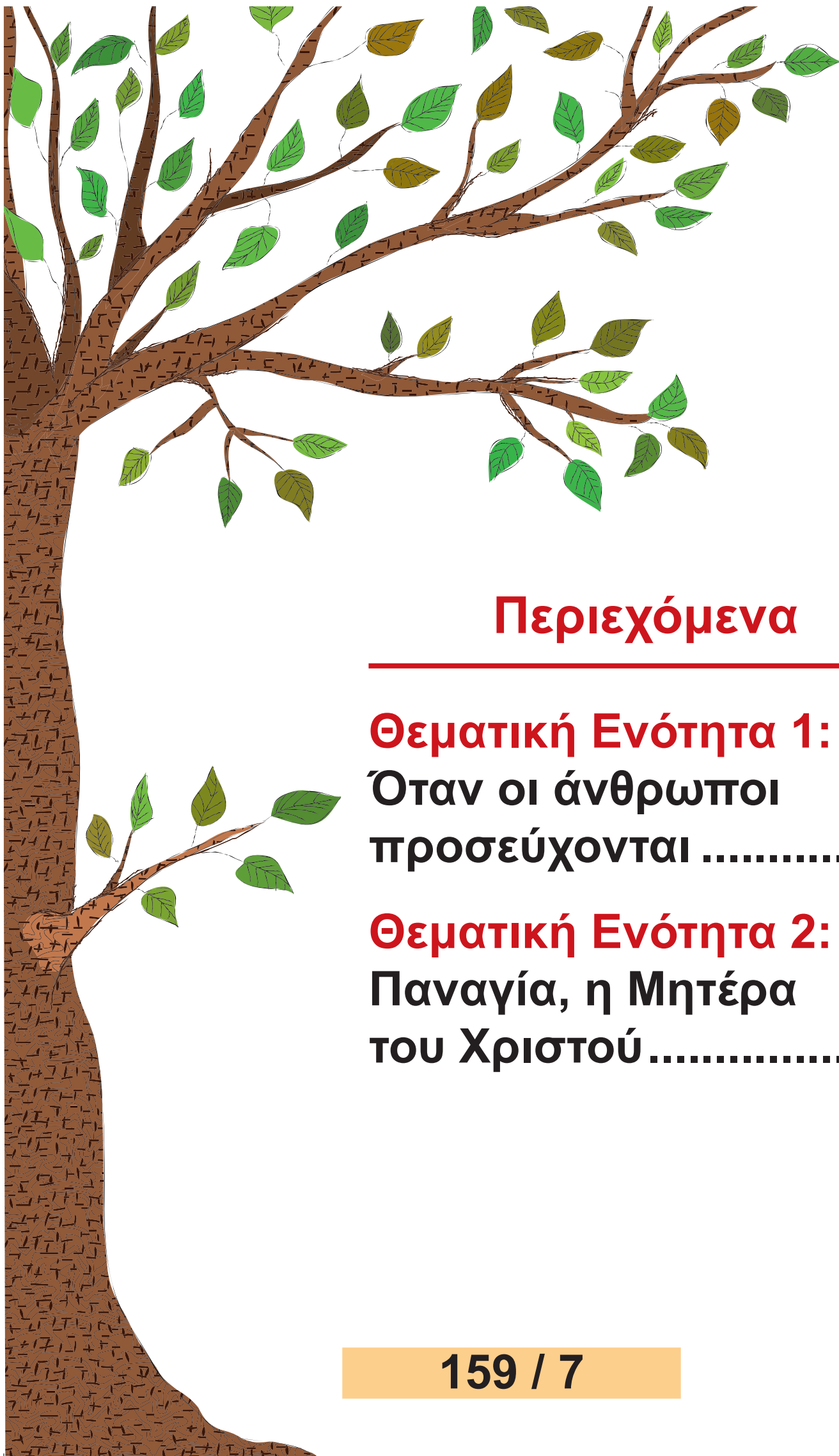
Γραφέας ελέγχει την Τορά

www.faihtnotblind.com

Ραββίνος διαβάζει την Τορά

www.wikivisually.org

Περιεχόμενα

Θεματική Ενότητα 1: Όταν οι άνθρωποι προσεύχονται	11
Θεματική Ενότητα 2: Παναγία, η Μητέρα του Χριστού	57

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.